OUTSIDEREN

Ser psykiatrien indefra

SIND-formand:
Knivforbud skaber falsk tryghed

Trods diagnosen ser jeg ikke mig selv som en potentiel drabsmand

Mit bosted var et opbevaringssted

Der er ikke brug for flere hænder, der er brug for mere omsorg

Min kontaktperson insisterede på at forstå mig

Fokus på bosteder

Beboerne har ordet

Tidsskriftet Outsideren
Vesterbrogade 103, 1. sal.
1620 København V

Telefon: 81 11 76 64
Kontortid: mandag til torsdag kl 10 -15

E-mail: redaktion@outsideren.dk
Hjemmeside: outsideren.dk

Ledelse
Camilla Kragh Fruensgaard
Nis Bjarnhof

Redaktion
Redaktør: Maja Skov Vang
Journalist: Tinne Buchholz Madsen
Skribenter: Kim Engelbrechtsen, Line Marie Christensen, Trine Høj Johnsen, Tina Jørgensen, Julie Christina Dam Andersen, Lisbeth Fog
Layout og foto: Mikkel S.
Fotograf: Rasmus Cornelius Nielsen
Illustrationer: Francisca Meena Rude, Mette-Marie Riel, Rose Mai Pedersen

Protektor
Morten Bohr, modtager af Cavlingprisen og medstifter af månedsbladet PRESS.

Bestyrelse
Grethe Kildegaard Nielsen (formand), Natacha Bengtson, Rasmus Cornelius Nielsen, Naja Hyo Clement Hansen, Loucia Nørgaard, Klavs Seerup Rasmussen, Sofie Palbo, Olivia Lund, Jens Rønn Pedersen

Tryk: Toptryk

Indlæg og artikler udtrykker ikke nødvendigvis redaktionens holdning. Vi modtager gerne idéer, forslag, artikler, mv. Vi forbeholder os ret til at redigere og forkorte indsendte materiale. Artikler i Outsideren kan citeres, når kilden klart fremgår af citatet. Kopiring er ikke tilladt ifølge dansk lov om ophavsret med mindre det er aftalt med redaktionen.

Indhold

Side 3. Eisa Hunø bor på bosted:
"Der var fandeme bestilt en ballonmand"

Side 9. Formand for Dansk Psykiatrisk Selskab:
"Alle ved, at ledighed er roden til alt ondt"

Side 23. Områdeleder på Granhøjen:
"Man skal mærke, der er brug for en"

Side 43. Julie Christina Dam Andersen:
"Jeg føler, vi er ligegyldige, så længe personalet og ledelsen kan få det, som de vil have det"

Side 5. Formanden for SIND:
"Der ligger en Bilka 100 meter væk, hvor beboerne kan gå hen og købe alle de knive, de vil"

Leder: Vi giver ordet til beboerne

Magasinet blev født af en tragedie og motiveret af en katastrofe. Tragedien var mordet på Vivi Nielsen i marts 2016. Katastrofen var alle de ting, der blev gjort bagefter. For selvom folketingspolitikere gjorde deres bedste for at komme med løsninger, selvom lokalpolitikere flyttede lidt rundt på pengene, og selvom socialpædagogerne organiserede sig bedre end nogensinde, så var der én gruppe, der hverken blev spurgt om, hvor problemerne lå eller, hvor løsningerne skulle findes: bostedsbeboerne. Dét er en katastrofe og en urimelighed, som vi vil forsøge at gøre noget ved med denne udgivelse. Det kan godt være, at alle de strakspåbud, der blev givet lige efter, gjorde det lidt bedre for de ansatte, men de hjalp ikke beboerne.

Det er ikke, fordi vi tror, at vi med disse 16 artikler kan give det endelige svar på, hvad der skal gøres, men vi håber, at landets bostedsbeboere vil kunne finde bedre beskrivelser her, end noget andet sted. Og det er måske ikke det værste sted at starte.

Trætte af eksperter

Outsideren blev grundlagt i 1995, fordi psykiatribrugere var trætte af, at det altid skulle være læger og andre eksperter, der talte om, hvad psykisk sygdom er, og hvordan man skal omgås det. I dag er mange kampe vundet på den front, særlig er Recovery blevet en integreret del af psykiatrien, og den såkaldte Peer-bevægelse, selvom den stadig er lille, vokser sig større hvert år. Den betyder, at de erfaringer man selv har gjort sig med psykisk sygdom, kan spille en aktiv rolle i andres healingsprocesser. Magasinet skal tjene samme formål.

Her er blot en smagsprøve på nogle af de artikler, som vi har valgt at bringe.

To artikler handler om overgangen og alt det tunge ansvar, der følger med fra lang, psykiatrisk indlæggelse til at bo på bosted. Det er "Ansvaret ramte mig som en hammer" af LM Christensen og "Det var et nederlag" af Mie Andersen. De handler begge om alle de mange tanker og meget store udfordringer, man møder, når man lige er flyttet på bosted.

Vi bringer også et interview med formanden for Dansk Psykiatrisk Selskab, der taler om problemer, både med for tidlige udskrivelser og mangel på beskæftigelse på bosteder. Lige præcist hvor vigtigt beskæftigelse kan være, fortælles af Marianne og Helle fra bostedet Granhøjen.

Men det er ikke lutter lagkage at bo på bosted. Derfor har vi artikler, der fokuserer på nogen af de mere negative sider – nemlig når personalet taler til dig, som om du var et barn. Således fortæller Eisa om dengang, personalet havde bestilt en ballonmand til en fødselsdag for voksne mennesker. Malene fortæller i "Et opbevaringssted" både om kedsomheden og om, hvor truet man som beboer kan være af andre beboere. Det er især værd at huske på, da meget af diskussionen siden marts 2016 har handlet om, hvordan man forbedrer personalets sikkerhed.

Til sidst har vi en ovenud lykkelig historie: Tina fortæller, hvordan hun på under fem år gik fra at være meget psykotisk og selvskadende til at bo i egen lejlighed, især pga god støtte fra en kontaktperson. Vi får også noget af den samme historie fra kontaktpersonens synsvinkel.

Dette blad er særligt lavet til mennesker på alle Danmarks bosteder. Med artiklerne håber vi på, at inspirere til og vise, hvor nødvendigt det er, at også bostedsbeboere tager aktivt stilling til deres hverdag, udfordrer ledelsen og siger højt til politikere, hvad der fungerer, og hvad der skal laves om.

Til slut en opfordring

Synes du, at der var noget, der manglede? Var der for lidt eller for meget kritik, manglede der noget om, hvad man gør i udlandet, eller har I fundet en helt genial måde at komme ud af huset på? Så skriv endelig til os om det! Eller du har måske også lagt mærke til, at det kun er kvinder, der har skrevet indlæg i det her nummer. Hvad med alle mændene? Hvad synes I? Skriv til os om det!

Hvis du nogensinde oplever noget vigtigt, enten det er godt eller dårligt, så skriv om det, og send det til Outsideren. Du kan altid få en blog, hvor du selv kan lægge ting op, eller du kan få hjælp fra vores dygtige journalister.

Mvh
Nis Bjarnhof, daglig leder

Foto: Rasmus Cornelius Nielsen

Der var fandeme bestilt en ballonmand

Eisa fortæller, at personalet havde en tendens til at gøre beboerne til babyer. Foto: Rasmus Cornelius **Nielsen.**

Der er stor forskel på de to bosteder, hvor Eisa Hunø Swierkosz har boet. På det første bosted blev hun behandlet som et barn og følte sig aldrig rigtig hjemme. På sit nuværende får hun hjælp, men bliver stadig set som et selvstændigt menneske

Af Maja Skov Vang

Det er ikke, fordi Eisa Hunø Sweirkosz ikke er taknemlig for de fem år, hun boede på et af landets største bosteder, Thorupgården, der er en del af Center Nørrebro i København. Det er hun. Uden bostedet er hun ikke i tvivl om, at hun var blevet endnu en svingdørspatient på psykiatrisk skadestue. Men der var alligevel noget, der gjorde, at hun aldrig rigtig følte sig hjemme.

– Det sted, hvor jeg bor nu, føler jeg, er mit hjem. Thorupgården var mere en blanding af et hjem og en psykiatrisk afdeling. Personalet havde det med at gøre folk til babyer. Der var engang på Thorupgården, hvor der skulle være en fest, og så var der fandeme bestilt en ballonmand. Jeg var rasende. Jeg kom slet ikke hjem den dag. En ballonmand, er det ikke latterligt?

Det var ikke den eneste gang, at Eisa på 39 år oplevede at blive barnliggjort:

– Personalet talte også ofte til os, som om vi var børn. Der var eksempelvis morgenmad om fredagen, hvor man skulle spritte sine hænder af inden. Og hvis man så glemte det, så sagde de "Det kan vi jo alle sammen komme til at glemme" i sådan et barnligt toneleje. Og det er bare sådan 'åh, de mener det godt'. Men det går ikke at tale til et voksent menneske, som om man var et barn.

Beboerne solgte joints

Der var også et andet problem, der gjorde tilknytningen til stedet problematisk. Inden Eisa flyttede på Thorupgården havde hun været indlagt i 21 måneder på Psykiatrisk Center Sct. Hans. Hun fik flere diagnoser, blandt andet paranoid skizofren. I perioder har hun været misbruger af blandt andet hash, speed og alkohol. Det misbrug blev ikke mindre af at være på Thorupgården:

– Der var meget misbrug på Thorupgården. Folk kom og bankede på min dør og solgte joints. Jeg kom først ud af mit misbrug, efter jeg flyttede derfra. Det ville have været umuligt at gøre, imens jeg boede der, fortæller Eisa.

Der er også beboere, der ryger hash på Fogedgården, hvor Eisa bor nu, men fordi rammerne er helt anderledes, så bliver hun ikke påvirket af det på samme måde som før:

– Der er stor forskel på de to steder. Thorupgården minder lidt om "Ondskabens hotel". Nogle gange tænker jeg, at jeg kommer op til de der to tvillinger, der står og kigger på mig på gangen. Det er et gammelt plejehjem fra 1978, og det bærer det præg af. Alt er i én bygning, både kantinen, opholdsrummene og personalet. Det er meget institutionelt. Hvor Fogedgården er en helt almindelig opgang med lejligheder. Der er heller ikke kantine, og personalet er der kun fra klokken 8-22. Man kommer ikke hinanden ved på samme måde, og rammerne indbyder ikke til, at man kommer og banker på hinandens dør og eksempelvis sælger stoffer.

Jeg landede aldrig

Var du nogensinde utryg ved at være på Thorupgården?

– Der var nogle mennesker, jeg var utryg ved. Men jeg var ikke utryg, når jeg var i min lejlighed. Men der var en del mærkelige skumle mennesker. Jeg landede aldrig helt derinde. Ikke som jeg har gjort nu. Men jeg er også blevet mere robust med tiden.

Det var i 2011, at Eisa flyttede fra Thorupgården til Fogedgården. Det var en tilfældighed, at det var der, hun endte med at bo:

– Jeg havde altid tænkt, at når jeg skulle flytte fra Thorupgården, så skulle jeg flytte i en helt almindelig bolig. Men så var der en af de andre beboere, der spurgte, om vi ikke skulle tage ud og se på Fogedgården. Jeg kedede mig alligevel den dag, så jeg tænkte: "Hvorfor ikke". Jeg fandt ud af, at det var helt almindelige lejligheder. Jeg var vant til Thorupgårdens lange gange.

Hjemme er Nørrebro

Både Thorupgården og Fogedgården ligger på Nørrebro. Det var vigtigt for Eisa, at hun blev i den københavnske bydel.

– Jeg har boet på Nørrebro, siden jeg var 16, og det er her, jeg har hele mit netværk. Adressen på Fogedgården er måske ikke lige så fancy som Thorupgårdens, der ligger lige ved søerne. Men det er ligegyldigt. Bare jeg er tæt på mine venner.

Egentlig kommer Eisa fra Faxe Ladeplads, hvor hun boede med sin mor og stedfar. Men hun trivedes ikke med sin mors mand, så da hun gik i 8. klasse tog hun på efterskole og bagefter, som bare 16-årig, forlod hun provinsen og flyttede først til Frederiksberg med nogle venner. Siden fik hun sin egen lejlighed på Nørrebro. Her begyndte hun at slå rødder, selvom sindet svigtede engang imellem.

Fogedgården minder mere om helt almindelige lejligheder. Foto: Rasmus Cornelius Nielsen.

– Første gang jeg blev indlagt var i 1999, hvor jeg havde et selvmordsforsøg. Jeg overdriver ikke, når jeg siger, at jeg har været indlagt 50 gange. Der var både pille-overdoser og alt muligt andet drama. Men det var også i mine 20'ere. Jeg er blevet mere rolig nu.

> Personalet skal være forstående, men de skal ikke tale ned til beboerne.

Kontaktpersonen er vigtig

Eisa er hurtigt til at sætte ord på, hvad der er vigtigst for hende på et bosted:

– Det betyder meget, at jeg har mulighed for at have et privatliv, og at jeg har det rigtig godt med min kontaktperson.

Forholdet til kontaktpersonen kan nogle gange være besværligt, fordi der er meget udskiftning af personalet på de bosteder, hvor Eisa har boet. Et vilkår, som hun har lært at leve med.

– Det er jo en lidt hård branche. Der kommer mange studerende fra social- og sundhedshjælper-uddannelsen, som man får relationer til, og pludselig er de væk. Sådan er det bare i den her branche. Men det vigtigste for mig er, at personalet er empatiske. Jeg ved ikke, om man kan kræve empati, men de skal i hvert fald have en interesse for det job, de har og de personer, de arbejder med. Og så skal de ikke tale dikke-dik-sprog. Jeg hader, når de siger "Jeg forstår godt, hvad du mener". For nej, det gør de ikke. De ved ikke, hvordan det er at føle, at man bliver jagtet af dæmoner. Personalet skal være forstående, men de skal ikke tale ned til beboerne.

Eisa fortæller, at hun er blevet private venner med to af sine tidligere kontaktpersoner fra Thorupgården.

– Det blev de efter, de havde været mine kontaktpersoner. Jeg plejer at sige til dem, at nu skal jeg også høre om deres problemer, så vi kommer ud over den professionelle kontakt. Så det kan godt lade sig gøre, siger hun med et skævt smil.

Kontaktpersonen er ikke kun til hjælp

I Eisas lejlighed har hun to værelser, et køkken og et badeværelse. Hun sørger selv for madlavning, men får hjælp til rengøring. Derudover sørger personalet for, at hun på ugentlig basis får den medicin, som hun har behov for:

– Vi har ingen faste aftaler. Jeg har både en primær kontaktperson og en sekundær. De hjælper både til med det lavpraktiske, men de giver mig også noget socialt. Når jeg har fødselsdag, kan vi gå ud at spise kage, eller få ordnet fødder eller tage en tur i Torvehallerne. Det var også min kontaktperson, der hjalp mig med at få hentet min hamster, som jeg havde købt af en person i Rødovre.

Eisa er skrevet op i flere forskellige boligforeninger, men hun har ingen planer om at flytte foreløbig. Dog drømmer hun om en bedre udsigt, end den hun har på 2. sal, hvor hun bor nu.

SIND-FORMAND:
KNIVFORBUD SKABER FALSK TRYGHED

Strakspåbud og nye lovforslag tager hensyn til de ansatte på bostederne. Knud Kristensen mener, at mange af påbuddene går ud over beboerne

Af Maja Skov Vang og Kim Engelbrechtsen

Efter mordet på Center Lindegården i marts 2016 var Arbejdstilsynet hurtigt ude med strakspåbud til landets bosteder, der blandt andet betød, at de ansatte ikke længere måtte gå alene ind på beboernes værelse eller lejlighed, samt at knive skulle låses inde eller lænkes fast til væggen. I alt blev der sidste år givet 39 strakspåbud til bosteder fra Arbejdstilsynet. Det er det højeste antal nogensinde ifølge Ugebrevet A4. Til sammenligning blev der i 2015 kun givet ni af den slags påbud. Hensigten med strakspåbuddene er at skabe et mere trygt og sikkert arbejdsmiljø for de ansatte. Knud Kristensen har i kraft af sin rolle som formand for SIND – Landsforeningen for psykisk sundhed - en klar holdning til forholdene på bostederne. Han mener ikke, at der i forbindelse med strakspåbuddene er taget nok hensyn til beboerne:

– Man siger for eksempel, at man må ikke tale med beboerne inde i deres egen lejlighed. Men man kan jo ikke have en dybt personlig samtale ude i et fællesrum. Jeg ser også et stort problem i, at der altid skal være to ansatte til en samtale med en beboer. Så har beboeren lige fået opbygget en relation til en kontaktperson, og så sidder der en og skal lytte med, og beboeren kan være paranoid, og tror måske, at den der lytter med, er fra efterretningstjenesten. Der er ingen tvivl om, at det er et problem, siger han og tilføjer, at han naturligvis anerkender behovet for at sikre medarbejderne bedst muligt, men at det bør gøres på en sådan måde, at det ikke ødelægger rammerne for det socialpædagogiske.

Påbud giver falsk tryghed

Han har et forslag til, hvordan den slags

Knud Kristensen, Formand for SIND

påbud skal iværksættes, så der i højere grad tages hensyn til beboerne på botilbuddene:

– Vi skal tvinge Arbejdstilsynet og Socialtilsynet til at gå ud sammen, inden der gennemtvinges strakspåbud. Så når Arbejdstilsynet er der og siger, "nu skal I skrue knivene fast i væggen", så siger Socialtilsynet, "nej, nu må I holde op". Det handler også om at sende et signal om, at beboerne ikke er farlige.

Knud Kristensen, der har været formand for SIND i otte år, har besøgt bostedet Tuesten Huse i Aarhus, hvor de har valgt ikke at have et knivforbud.

– Jeg spurgte personalet: "Hvordan har I det med knive"? Personalet svarede, at de ikke har nogen regler om, at beboerne ikke må have adgang til knive. De siger til beboeren, når de skal have en samtale, at knive skal ligge i skuffen, og hvis de ligger fremme, kommer de ikke ind. De har skabt en åben dialog, der fungerer, mener Knud Kristensen.

Han mener desuden, at den slags påbud blot er en falsk tryghed:

– Der ligger en Bilka 100 meter væk, hvor beboerne kan gå over og købe alle de knive, de vil.

Grundlovsstridigt forslag

Det er ikke kun Arbejdstilsynet, der har ændret på vilkårene for bostederne. Regeringen har også forsøgt sig med to forslag inden for det sidste halve år, der skal gøre op med både problemer med for få sengepladser på de psykiatriske hospitaler, samt arbejdsvilkårene for de ansatte.

Venstre med sundhedsministeren, Ellen Trane Nørby, i spidsen har forsøgte sig med et udspil i vinter. Forslaget gik ud på, at der skulle oprettes en slags superbosteder, der var en mellemting mellem et bosted og et psykiatrisk hospital, hvor de ansatte eksempelvis skulle have mulighed for at benytte tvang.

– Man var ude i en slags ingenmandsland. Man ville ikke kalde det et hospital, for det er for dyrt at drive, og man ville ikke kalde det et botilbud, for så kunne man ikke bruge tvang. Det store problem var, at man ikke tog hensyn til borgerens og patientens rettigheder. I Danmark har det været sådan siden 1933, at du kun kan benytte tvang, hvis patienten er psykotisk. I forslaget var der lagt op til, at man kunne tvangsbehandle borgere, bare de havde en diagnose. Forslaget var direkte grundlovsstridigt, siger han.

Efter massiv kritik fra blandt andre SIND valgte regeringen at trække lovforslaget tilbage.

– Efter at have lyttet til flere af de centrale aktører på psykiatriområdet og drøftet lovforslaget med aftalepartiernes ordførere, er jeg nået frem til den konklusion, at der er brug for at se nærmere på lovforslaget, skrev den dengang fungerende sundhedsminister Karen Ellemann i en pressemeddelelse.

Sundhedsministeriet er i stedet kommet frem med et nyt forslag, hvor der er lagt op til 150 nye sengepladser på de psykiatriske afdelinger.

– Det bliver en del af det psykiatriske hospitalsvæsen, og det bliver reguleret af sundhedsloven og psykiatriloven. Det vil sige, vi har fået styr på det lovgivningsmæssige, rettighedsmæssige og pligtmæssige. Det er den eksisterende psykiatrilov, der gælder. Derfor er vi i højere grad tilfredse med det forslag.

Der mangler specialister

Et stort problem, som beboerne og de ansatte lider under, er ifølge Knud Kristensen, at bostederne i dag ikke er specialiserede i så høj grad, som de var før strukturreformen i 2007. Tidligere drev amterne de specialiserede tilbud. Det betød, at amterne havde særlige tilbud med ansatte, der var eksperter i eksempelvis anoreksi eller skizofreni.

– Efter reformen overtog kommunerne de specialiserede botilbud, og så sker der det, at i den ene kommune, ligger der et botilbud med eksperter inden for anorexi, og i den anden kommune ligger der et botilbud med eksperter inden for skizofreni. Til sidst sker der det, at botilbudene bliver fyldt op med kommunernes egne borgere og bliver blandet på tværs af diagnoser, og så går ekspertisen tabt. For du kan som ansat ikke være ekspert i alle diagnoser.

Bostedsbeboere bliver hurtigt udskrevet

Kender du til problematikken med, at patienter, der bor på bosted, har nemmere ved at blive udskrevet fra psykiatrisk afdeling?

– Det er fuldstændig sådan, det er. Jeg sidder i Psykiatriudvalget, og der havde vi et møde, hvor formanden fra Dansk Psykiatrisk Selskab og overlæge på Rigshospitalet, Torsten Bjørn Jacobsen, fortalte, at han ofte fredag eftermiddag blev nødt til at gennemgå sine patienter, for at finde to, der kunne udskrives, fordi han havde fået besked på fra akutmodtagelsen, at der kom to patienter i weekenden (se interviewet med Torsten Bjørn Jakobsen side 9-10). Og så blev det de patienter, der boede på botilbud, der blev udskrevet, selvom de absolut ikke var klar til det. Men som han sagde: Det var bedre, at det blev dem, end en patient, der absolut ikke havde nogen til at tage sig af ham.

Så går det vel ud over de andre beboere og personalet på bostederne?

– Absolut. Og ham, der blev drabsmand på Lindegården, han var jo netop en patient, der havde været indlagt kort tid inden. Hans mor, som jeg har talt med, var i hvert fald ikke i tvivl om, at hvis han havde fået lov at være indlagt, så havde hendes søn ikke været drabsmand i dag.

Hvor ser du det største problem, når man er psykisk syg i Danmark?

– Problemet er, at vi faktisk ved, hvad vi skal gøre. Men vi gør det ikke. Der er ingen tvivl om, at der bliver skåret for meget ned i psykiatrien. Men for mig handler det ikke kun om at få flere ressourcer. Det er også et spørgsmål om, at vi ikke bruger de ressourcer, vi har, på den rigtige måde. For eksempel det med at blande forskellige beboere på samme bosteder. Det bliver det ikke billigere af. Det er i virkeligheden nok dyrere. Jeg talte med tillidsmanden ude på Risskov. Han fortalte mig, at der på det pågældende tidspunkt var 14 beboere i Aarhus kommune, som godt kunne udskrives, men som ikke blev det, fordi der ikke var et botilbud til dem. Vi mangler desperat sengepladser, men næsten et helt sengeafsnit er optaget af nogle beboere og patienter, der ikke behøver at være der. Vi skal simpelthen bruge ressourcerne smartere.

Kim Engelbrechtsen (tv), Knud Kristensen (mf), Maja Vang Skov (th)

Medierne er i den grad med til at danne vores forståelse af verden. Vi har samlet et udpluk fra avisoverskrifterne, der illustrerer, hvordan bostedsbeboere bliver beskrevet som farlige. Illustration: Mette-Marie Riel.

Foto: "Loneliness", Bert Kaufmann

Formand for Dansk Psykiatrisk Selskab:

Bostederne kan ikke løfte deres opgave

Torsten Bjørn Jacobsen

Problemer på bosteder kan også mærkes på de psykiatriske afdelinger. Rehabiliteringen er i dag ikke en opgave, som varetages på hospitalerne. Derfor skal bostederne være bedre til at varetage den opgave, eksempelvis ved at tænke mere i beskæftigelse for beboerne, mener psykiater Torsten Bjørn Jacobsen

> Alle ved, at ledighed er roden til alt ondt, men alligevel formår bostederne ikke at aktivere beboerne. Det er et kæmpe problem.

Af Maja Skov Vang

Torsten Bjørn Jacobsen, der er overlæge på Psykiatrisk Center København (Rigshospitalet) og formand for Dansk Psykiatrisk Selskab, mener ikke, man kan sige det så enkelt, som Knud Kristensen gør (se interviewet med Knud Christensen side 5-7), når han siger, at de patienter, der bor på bosteder, udskrives hurtigere end andre patienter. Men der er alligevel noget om snakken.

– Det er rigtigt, at når jeg udskriver patienter, så kigger jeg på, hvilken socialsituation de står i. Vi må jo erkende, at når midlerne er så små, som de er i dag, så er det dem, der har det stærkeste netværk, og dem, der råber højest, der bliver udskrevet sidst.

Beskæftigelsen mangler

Der er ifølge Torsten Bjørn Jacobsen ingen tvivl om, at der mangler sengepladser på de psykiatriske afdelinger. Men han mener, det er at forenkle problematikken, hvis man kun fokuserer på pladsmangel. Problemer på bostederne rammer eksempelvis også de psykiatriske hospitaler.

– Bostederne har ikke været i stand til at løfte den opgave, som de har fået. Rehabiliteringen er i dag fjernet fra sygehusene. Det betyder, at meget af rehabiliteringen skal foregå i hjemmet eller på bostederne. Men den er der ikke. Beskæftigelsessiden er fuldstændig forsvundet på bostederne. Alle ved, at ledighed er roden til alt ondt, men alligevel formår bostederne ikke at aktivere beboerne. Det er et kæmpe problem. Man kan ikke bare vente på, at problemerne går over af sig selv, for det gør de ikke. Folk skal have noget at tage sig til for at få det bedre, forklarer han og pointerer, at det ikke er de ansattes skyld eller ansvar.

Hvem har skylden?

– Det var politikerne, der lavede strukturreformen, og så må de også sørge for, at den fungerer. Samfundet ændrede sig alt for hurtigt til at satse på ambulant psykiatri. Det har været fremme, at de regionalt drevne bosteder fungerer bedre end de kommunalt drevne. Der er en horde af mennesker, der ikke kan varetages lokalt. Hvis det er tilfældet, så er det skammeligt, at man overlader en vigtig opgave til kommunerne, udelukkende ud fra nogle strukturelle overvejelser uden at tage hensyn til borgerne.

Alt går op i sikkerhed

Var det bedre før distriktspsykiatrien og den bosteds-form, som vi kender i dag?

– Før kommunalreformen i 1973 var der omkring 11.000 sengepladser på statshospitalerne og det, der hed asylerne. Hvis man holder det op i mod, at der i dag er 6-7000 bostedspladser og knapt 3000 sengepladser, så mangler der omkring et par tusinde pladser. Dengang var vi endda færre mennesker. Vi skal på ingen måde tilbage til dengang, hvor der foregik forfærdelige ting som kuldekure og menneskelige centrifuger, men man havde også nogle nogle gode forhold med ro og fred, skønne omgivelser og tid til at komme sig, og så var der faktisk også tænkt i beskæftigelse. Indtil for nyligt var der en kæmpe industriplantage i Glostrup med masser af værksteder til psykisk syge. Det blev afskaffet med et penselstrøg, da det gik fra at være en amtslig opgave til en kommunal opgave. I dag har bostederne næsten ingen fokus på beskæftigelse, fordi alt går op i sikkerhed og andre akutte politiske dagsordener. Det går både ud over beboerne og de ansattes arbejdsglæde, siger Torsten Bjørn Jacobsen, der også fortæller, at i perioder er op til halvdelen af hans patienter bostedsbeboere.

Fredagsstuegang

Har du udskrevet patienter på grund af mangel på plads, selvom du ikke syntes, det var det bedste for patienten?

– Jeg har i hvert fald udskrevet patienter, hvor jeg godt kunne tænke mig, at jeg udskrev dem til noget andet. Jeg har udskrevet folk til gaden, og jeg har udskrevet folk til herberger. Et herberg er ikke et godt sted at være for en alvorlig syg patient.

Passer myten om, at der udskrives flere patienter til fredagsstuegangen?

– Jeg er i hvert fald citeret for at sige det i BT. Psykiatriske patienter følger ikke butikkernes åbningstider. Derfor er det naturligt, at når afdelingens faste læger er der, så tager man stilling til, om der er sengepladser nok til patienter, der kommer ind i weekenden. Der er brandhensyn, sikkerhedshensyn, bemandingshensyn osv., der skal overholdes. Du kan ikke hælde 12 patienter ind på en stue, der er beregnet til 11. Patienterne er meget afhængige af at få søvn for at få det bedre. Det får du ikke, hvis du ligger på gangen.

Ansvaret ramte mig som en hammer

Da Line flyttede til et bosted fra en psykiatrisk afdeling, blev hun grundigt underrettet om, hvordan hun skulle kontakte kommunen og søge kontanthjælp. Men ingen fortalte hende, at hun selv skulle fjerne barberblade og knive, selvom hun havde en historie med selvskade

Foto: Privat

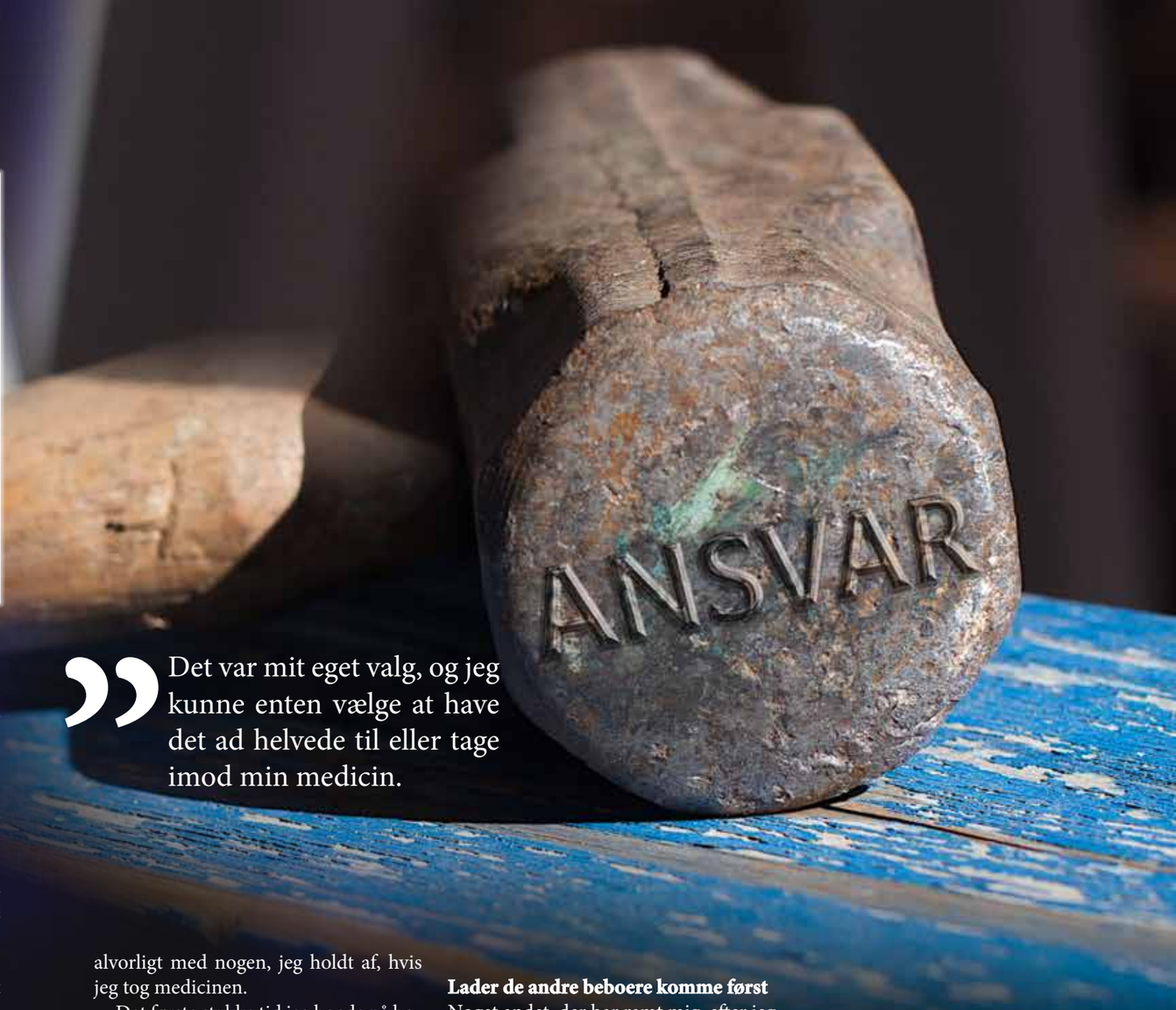

Af Line Marie Christensen

Jeg har tænkt rigtig meget over den proces, det er at flytte fra en psykiatrisk afdeling til et bosted, og specielt en ting har ramt mig. Jeg synes, det er så absurd, at man i flytteperioden får oceaner af vejledning og konkrete anvisninger til, hvordan man skal kontakte kommunen, søge kontanthjælp og andre praktiske ting. Men ingen har nogensinde fortalte mig om alt det ansvar, jeg selv ville skulle tage, når jeg flyttede. Ingen fortalte mig, at jeg selv skulle skille mig af med alle de skarpe genstande. Ingen fortalte mig, at det var mit eget ansvar, at jeg fik taget min medicin, eller at jeg fik den hjælp, jeg havde brug for. Selvfølgelig snakkede jeg med personalet på afdelingen om at skulle flytte, og hvad det indebar, men alligevel fik jeg en opfattelse af, at bostedet var ligesom en afdeling, hvor man bare boede. Men sådan er det bare ikke. Der er så meget ansvar, man skal tage, og jeg ville sådan ønske, nogen havde snakket med mig om det, inden jeg flyttede. Jeg lærte det på den hårde måde, og det har kostet både tårer og ture på skadestuen.

Personalet tog ansvaret

Jeg var indlagt sammenlagt næsten fem måneder, før psykiatrien og kommunen fandt et bosted til mig. Jeg har været diagnosticeret med paranoid skizofreni siden 2011 og har derfor været indlagt 20 gange på forskellige psykiatriske afdelinger. Jeg var efterhånden begyndt at få en følelse af, at afdelingen var mit hjem, og derfor gjorde det det ekstra svært, den dag jeg skulle flytte. Vi blev hurtigt enige om, at jeg skulle have en langsom udslusning fra afdelingen til bostedet, fordi jeg på den måde ville få en bedre overgang. I starten skræmte tanken om at skulle flytte mig, men jo tættere vi kom, jo mere glædede jeg mig også. Jeg havde haft en stabil periode på afdelingen, hvor jeg virkelig havde lært at arbejde med mig selv, så jeg følte mig klar til at skulle flytte ud på et bosted.

Men da jeg først flyttede, mærkede jeg, hvor hårdt det egentlig var, og hvor meget ansvar jeg pludselig blev pålagt. Når man er indlagt på en psykiatrisk afdeling, er det meget almindeligt, at personalet tager det meste af ansvaret for én. Man ved, at man i perioder kan slippe alt ansvaret vel vidende, at personalet tager det. Sådan er det ikke, når man bor på et bosted, og det er faktisk ret skræmmende. Ansvar indebærer mange ting. Det kan være at bede om hjælp, når man har det svært, men også at tage imod medicin og undgå selvskade.

Specielt de tre sidstnævnte ting har jeg haft rigtig svært ved, når jeg har været indlagt, og præcis i de situationer tog personalet ansvaret. De sørgede for, at jeg fik hjælp, at jeg tog min medicin, og de fjernede alle skarpe genstande fra min stue, så jeg ikke kunne selvskade.

Ingen tvang

Ansvaret ramte mig som en hammer i hovedet, da jeg flyttede på bosted. I løbet af den to ugers udslusning jeg fik, mærkede jeg ikke rigtig til det. Først da jeg var flyttet ordentligt ind og var ved at falde på plads, ramte det mig.

Det var lige pludseligt mit eget ansvar at bede om hjælp, når jeg havde det svært. Det var svært for mig, for alle ansigter var nye, og jeg var ikke trygge ved dem. Et par fra personalet var dog gode til at opsøge mig i starten, og naturligt nok er det også dem, jeg har den bedste relation til i dag. Når jeg begyndte at høre stemmer, var det mit eget ansvar at sige til personalet, at jeg nu havde det så skidt, at jeg havde behov for noget medicin. Det var ikke let.

På afdelingen havde jeg nogle dage rigtig svært ved at tage imod min medicin, og det endte derfor ofte med, at jeg fik det med tvang. Her på bostedet var der ikke nogen, der tvang mig til det. Det var mit eget valg, og jeg kunne enten vælge at have det ad helvede til eller tage imod min medicin. Det var ikke, fordi jeg ikke ønskede at tage imod min medicin, men stemmerne truede mig på livet og sagde, at der ville ske noget alvorligt med nogen, jeg holdt af, hvis jeg tog medicinen.

> Det var mit eget valg, og jeg kunne enten vælge at have det ad helvede til eller tage imod min medicin.

Det første stykke tid jeg boede på bostedet, kunne jeg ikke få mig selv til at tage imod min medicin, og det var frustrerende, fordi det ofte endte i selvskade, når jeg ikke fik taget min medicin i tide. Jeg stolede ikke nok på nogen til at snakke om min trang til at skære i mig selv, og først når det var for sent, og jeg havde skåret, opsøgte jeg personalet, fordi jeg skulle på skadestuen for at blive syet. Jeg havde vænnet mig til, at alle skarpe genstande blev taget fra mig på afdelingen, så der var svært lige pludseligt at leve et sted, hvor jeg både havde barberblade og knive på værelset. I starten trickede det mig rigtig meget. Jeg kunne ikke have det skidt uden, at det endte i selvskade, og efter noget tid begyndte jeg heldigvis at tage ansvar og sige til mig selv, at det ikke var holdbart at leve sådan.

Lader de andre beboere komme først

Noget andet der har ramt mig, efter jeg er flyttet, er, hvor svært det egentlig er at bo sammen med andre unge og voksne, der også har det svært. På mit bosted er der tre ansatte til tolv beboere. Ofte har flere det dårligt på samme tid, og når det sker, har jeg en tendens til at lade de andre få hjælpen. Jeg tænker, at de andre har mere brug for hjælpen, end jeg har. Og derfor ender det ofte med, at jeg holder sammen på mig selv, indtil personalet har tid. Det har nogle gange nogle hårde konsekvenser, og det er noget, jeg faktisk har snakket meget med personalet og de andre beboere om. Jeg har fået at vide, at det ikke er mit ansvar, hvem der skal have hjælp, og hvornår. Det er personalets.

Jeg ville ønske, nogen havde fortalt mig, hvad det ville sige at flytte på bosted, og fortalt mig, hvor meget ansvar og arbejde, det kræver af én. I dag har jeg boet på bostedet i syv måneder, og først nu føler jeg, at jeg er faldet på plads og er blevet bedre til at tage det store ansvar. Det er stadig svært, og det tror jeg altid, det vil være. Jeg arbejder benhårdt på det og er også allerede nu nået et godt stykke vej, men der er stadig lang vej. Jeg har fået nogle gode relationer til både personale og beboere, jeg er blevet bedre til at søge hjælp og til at snakke om, hvordan jeg har det, inden det går galt. Men selvom det er hårdt at bo her i perioder, er jeg rigtig glad for at være her. Jeg føler mig hjemme og føler, at det er her, jeg skal rykke mig, så jeg senere hen er i stand til at bo for mig selv, tage en videregående uddannelse og komme ud og leve et helt almindeligt voksenliv.

Efter drabet på Lindegården:

Et år med massiv fokus på sikkerheden

> 13 ud af 24 bosteder fortæller, at de oplever vold og trusler om vold som mere udbredt end fem år tidligere.

I marts 2017 ender et knivoverfald på det socialpsykiatriske bosted Center Lindegården i Roskilde med dødelig udgang for en ansat. Drabet er det foreløbigt sidste af fem på bostedspersonale på fire år og udløser en række reaktioner og forslag fra både politikere og organisationer. Outsideren giver et overblik over udviklingen i det forløbne år

Af Tinne Buchholz Madsen

25. marts 2016
En 30-årig mandlig beboer på Center Lindegården stikker en 57-årig kvindelig social-og sundhedsassistent med en kniv. Kvinden dør som følge af knivstikket. Manden er psykotisk og påvirket af amfetamin i gerningsøjeblikket. Det er det femte dræb på fire år på bosteder.

28. april 2016
Danske Regioner reagerer på, at der på fire år har været fem drab på socialpsykiatriske bosteder. De foreslår, at man opretter en ny form for institution til psykisk syge borgere, der på grund af sygdom, misbrug og voldelig adfærd, udgør en trussel for personalet på bostederne. Regionerne foreslår, at det på den nye institutionsform skal tillades at anvende tvang.

Sundhedsminister Sofie Løhde er lydhør overfor at finde en løsning på problemet med vold på bosteder, ligesom DF, R og S.

24. maj 2016
Fagforbundet FOA offentliggør en undersøgelse, hvor 13 ud af 24 bosteder fortæller, at de oplever vold og trusler om vold som mere udbredt end fem år tidligere. Desuden ser et stort antal af bostederne mere misbrug blandt beboerne, ligesom deres psykiske lidelser er tungere end tidligere, og beboerne er oftere både misbrugere og psykisk syge.

24. august 2016
Regeringen foreslår, at der bliver oprettet en ny type institution, der ligger som en slags mellemstation mellem en indlæggelse på en psykiatrisk afdeling og en plads på et bosted. I forslaget er der blandt andet lagt op til, at det skal

være mulighed for at tvangsbehandle på de specialiserede bosteder.

Forslaget ligger i forlængelse af kritik fra både regionerne og kommunerne af, hvordan trusler, vold og drab på personale på bostederne kan forekomme. Målgruppen er op mod 200 borgere med 'svære psykiske lidelser, misbrug og udadreagerende adfærd', som er for syge til at være på bostederne, men samtidig er færdigbehandlede på de psykiatriske afdelinger. En arbejdsgruppe forbereder en række forslag, der sammen med de nye institutioner skal forhindre vold på bosteder. Regeringen planlægger at afsætte et trecifret millionbeløb over en fire-årig periode til formålet.

7. april 2017
Regeringens forlag møder massiv kritik fra hørringspartierne og en række organisationer, især på grund af muligheden for at tvangsbehandle udenfor hospitalsregi. Det bliver derfor afvist.

Et bredt flertal i Folketinget indgår derefter en ny aftale om 150 psykiatriske pladser i behandlingspsykiatrien, oplyser Sundheds- og Ældreministeriet. Pladserne er målrettet de patienter, der har svære psykiske lidelser, er misbrugere og har en såkaldt udadreagerende adfærd.

2. juni 2017
Folketinget vedtager to love, som skal gøre det lettere at hjælpe patienter med såkaldt 'dobbeltdiagnose' – dvs. kombinationen af svær psykisk lidelse og som oftest betydeligt misbrug. Alle tiltag skal som udgangspunkt ske med patientens accept.

L207 beskriver de juridiske rammer for oprettelsen og driften af de 150 særlige socialpsykiatriske rehabiliteringspladser.

L206 giver mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde kan tvangsflytte borgere fra én boinstitution til en anden.

Desuden giver loven kommunen mulighed for at opsige en beboer på et bosted, hvis vedkom mende skal indlægges på en af de særlige socialpsykiatriske rehabiliteringssenge (rehabiliteringspladser).

39 påbud på et år

13. marts i år offentliggjorde Ugebrevet A4, efter at have søgt aktindsigt i Arbejdstilsynets rapporter, at man i 2016 hele 39 gange vurderede, at de ansatte på landets bosteder var i akut fare for fysisk eller psykisk vold, og i den forbindelse udstedte strakspåbud. Tallet er det højeste i løbet af 10 år. Det totale antal påbud, hvor altså de 39 blev udstedt som strakspåbud, og de resterende som 'almindelige' påbud, er 60.

Påbuddene er givet på baggrund af 294 tilsynsbesøg.

Når en virksomhed overtræder arbejdsmiljøloven, kan Arbejdstilsynet udstede et påbud jf. arbejdsmiljølovens § 77. Påbud gives i forbindelse med et tilsynsbesøg. Man skelner mellem strakspåbud, rådgivningspåbud og påbud med frist. Der kan også nedlægges et egentligt forbud.

Et almindeligt påbud fra Arbejdstilsynet indebærer, at en virksomhed kan fortsætte med sit arbejde, men inden for en frist skal have fundet en permanent løsning på det problem, som Arbejdstilsynet peger på. Fristen vil være lang nok til at sikre, at virksomheden får den fornødne tid til at finde en holdbar løsning på problemet. Et påbud på et bosted kan f.eks. være, at de ansatte forpligter sig til at risikovurdere enkelte beboere, med henblik på at nedbringe risikoen for vold og trusler i arbejdet med beboerne.

Et strakspåbud er en ordre, der øjeblikkeligt skal følges: Det kan for eksempel være, at et bosted straks skal reducere risikoen for vold ved at begrænse beboernes adgang til knive, eller udstyre ansatte med overfaldsalarmer, eller at ingen ansat må arbejde alene med en potentielt farlig beboer.

Kilder: Politiken.dk, Altinget.dk., at.dk

Det er ikke muligt for min mor at have en personlig samtale med en ansat under fire øjne. Det er en trist udvikling.

Søn af mor på bosted:
Der er ikke brug for flere hænder, der er brug for mere omsorg

Foto: Privat

William Paix' mor har været psykisk syg i mange år og bor på bostedet Sundbygårdsvej. Han er utilfreds med de vilkår, hun oplever som beboer og retter især skytset mod et presset personale, hvor der er langt mellem ildsjælene.

Af Tinne Buchholz Madsen

– Der sidder syv personer i en personalestue og drikker kaffe. De kunne ligeså godt være en slags pedeller. De gelejder folk ud og ind og faciliterer dem, men der er ingen ild og omsorg.

Så kontante er ordene fra 32–årige William Paix. Hans mor er 62 år og har været psykisk syg, så længe han kan huske. Hun bor på Botilbuddet Sundbygårdsvej på Amager, og ovenstående citat beskriver, hvordan William og hans tvillingebror Michael oplever personalet, når de cirka en gang ugentligt besøger deres mor på bostedet.

– Det er mennesker, der måske på et tidspunkt har været ildsjæle, men simpelthen har 'bokset nok i dynen' og givet op overfor alle de regler og påbud og papirarbejde, der fylder deres arbejdsliv. Det har slukket ilden i dem. Man snakker så meget om, at der mangler flere hænder. Det, mener jeg faktisk ikke nødvendigvis, er tilfældet. Jeg mener derimod, at der mangler friere hænder. At de hænder, der allerede er, er alt for bundne, mener William Paix.

Den tætte relation forsvinder

Den åbenlyse konsekvens af personalets mangelfulde tilstedeværelse er ifølge William Paix, at beboerne svigtes:

– De gange, min mor har givet udtryk for, at der er nogle af de ansatte, der har set og mødt hende som menneske, er det mit indtryk, at det er fordi, der er en, der er gået ud over sine beføjelser; måske er blevet en halv time efter arbejdstid, eller bare har givet fanden i, at man ikke må være på tomandshånd med beboerne længere, fortæller William.

Her refererer han til, at Arbejdstilsynet på flere af landet bosteder har besluttet, at personalet nu skal være to mand til stede om en beboer af sikkerhedsmæssige hensyn. En beslutning, som William finder meget uheldig.

– Den gør jo, at den tætte relation forsvinder. Det er ikke muligt for min mor at have en personlig samtale med en ansat under fire øjne. Det er en trist udvikling, siger han.

Den anden del af personalet, som William Paix' mor har kontakt med, er det lægefaglige personale:

– Det er jo heller ikke herfra, hun bliver mødt med omsorg. Det er læger, der undersøger og udskriver medicin på medicin. Min mor er så tungt medicineret efterhånden, at hun er helt kuldsejlet, siger han. William Paix er ikke i tvivl om, at stemningen og de fysiske rammer, der er på Sundbygård er med til at forstærke hans mor i det, som han kalder en 'leverpostejstilstand':

– Det smitter jo. Der er ikke noget drive, ikke nogen gejst. Folk er passive, institutionaliserede og medicinerede på alle tænkelige måder. Og oveni har man den mest deprimerende indretning med linoleumsgulve og intetsigende vægfarver. Jeg er helt overbevist om, at hvis jeg selv skulle leve der i bare en måned, så ville jeg være godt på vej til at blive ligeså nedslået, som de fleste af beboerne er, understreger han.

Savner teamwork

William Paix savner også et større samarbejde mellem både plejepersonalet, ledelsen og de pårørende. Noget, han faktisk ikke har oplevet som velfungerende på noget tidspunkt i de mange år, hans mor har boet på bosted.

– Der kommer et brev en gang om året, og så er der et enkelt fællesmøde, hvor vi pårørende er inviteret. Det er mit indtryk, at det meget har karakter af, at man så kan sætte flueben ud for, at 'så er de pårørende blevet inddraget'. Jeg synes, det er meget utilfredsstillende, at det ikke følges mere op, påpeger han. William Paix er ikke et sekund i tvivl om, hvad han ville gøre, hvis han vandt i Lotto:

– Jeg ville købe et lille hus til min mor, så hun kunne blive min nabo, og så ville jeg ansætte en enkelt person, som kunne hjælpe hende i gang med livet igen. Her ville jeg ikke prioritere lægefaglig psykiatrisk baggrund eller erfaring, men snarere empati. En 'professionel' ven. Min mor har brug for empati og kærlig opmærksomhed, præcis lige som alle os andre.

William Paix' mor var under artiklens tilblivelse beboer på Botilbuddet Sundbygårdsvej.

Botilbudsleder:
Vi vil gerne i dialog

Pia Bruun Pedersen er botilbudsleder på Sundbygårdsvej, hvor William Paix' mor bor. Hun har læst Outsiderens artikel igennem, og har skrevet følgende kommentar til den:

– Vi kan desværre ikke gå ind i den konkrete sag, men generelt sige, at vi selvfølgelig er åbne over for dialog med de pårørende til vores beboere. Det anser vi for at være en vigtig del af vores arbejde. Pia Bruun Pedersen vil dog gerne kommentere kritikken af, at man kan støde på en stor gruppe ansatte i personalerummet frem for hos beboerne:

– I artiklen nævnes, at der sidder syv mennesker i personalerummet og drikker kaffe. Vi vil dog gerne understrege, at der sagtens kan have siddet syv mennesker og talt sammen i mødelokalet, da vi blandt andet bruger det til mødeaktiviteter i forbindelse med planlægning af arbejdsdagen, møder med psykiater og sagsbehandler og vejledning af vores elever og studerende, derudover benyttes lokalet af andre enheder til mødevirksomhed og supervision.

– Ensomhed og isolation er en kendt problematik som vi har meget fokus på i botilbuddet, derfor indgik vi, i oktober 2016, et samarbejde med Frivillig Center Amager. Dette samarbejde er meget frugtbart, og vi er nu i gang med at planlægge sommerens og efterårets aktiviteter.

Bosteder i bakspejlet

Med indførelsen af distriktspsykiatrien betød det, at patienter skulle behandles ambulant og i lokalmiljøet. Illustraion: Francisca Meena Rude.

Bostedstanken er egentlig ganske ny. Det var først med indførelsen af distriktspsykiatrien, at de første bosteder blev opført i Danmark i starten af 1990'erne. Før det hørte psykisk syge til på forsorgshjem og statshospitalerne

Af Tinne Buchholz Madsen

I 1976 overtog amterne driftsansvaret for de psykiatriske sygehuse og afdelinger, og det blev enden på fordums tiders psykiatriske totalinstitutioner, statshospitalerne.

Alligevel skal vi helt hen til 1991, før den sociale indsats over for psykiatriramte, og dermed også bostedstanken, for alvor kom i fokus politisk. De distriktspsykiatriske tiltag, der betød, at psykisk syge så vidt muligt skulle behandles ambulant i deres lokalsamfund frem for på psykiatriske afdelinger, var ved at være etableret på landsplan. Men de nødvendige støtteformer, særligt inden for den sociale sektor med hensyn til bolig, beskæftigelse og fritid, var endnu ikke blevet udbygget. Det medførte, at mange psykiatriske patienter på dette tidspunkt blev mere synlige i gadebilledet. Både forsorgshjem og herberger kunne konstatere et tiltagende antal af sindslidende, der ønskede at benytte deres tilbud. Faglige organisationer som for eksempel Dansk Psykiatrisk Selskab rettede derfor kraftige advarsler til politikerne om, at psykiatrien var overbebyrdet, og at man var nødt til at tage problemerne med de hjemløse sindslidende seriøst.

I rapporten 'Psykiatriske lidelser og livskvalitet', forfattet af Socialministeriet, forlød det:

"Egnede sociale tilbud skal være lige så varierede og nuancerede som til alle andre, fordi mennesker med psykiatriske lidelser er lige så forskellige i andre henseender som andre mennesker. Det er generelt en opgave at sikre, at de sociale tiltag er så egnede og hensigtsmæssige over for brugernes behov som muligt."

"Følgegruppen om socialpsykiatri"

Samme år pålagde Folketinget regeringen at opfordre kommunerne til at 'forstærke udbygningen af opfølgende foranstaltninger for psykiatriske patienter i form af bofællesskaber, beskæftigelses-, undervisnings-, og fritidstilbud og dag- og døgnvirksomhed." En pulje på 15 millioner kroner årligt blev ved samme lejlighed afsat til forbedring af ikke-indlagte psykiatriske patienters forhold, ligesom socialministeren nedsatte en følgegruppe om udviklingen af foranstaltninger og tilbud til mennesker på det sociale område', der senere blev omdøbt til det mere mundrette "Følgegruppen om socialpsykiatri".

I 1992 var der endnu en folketingsdebat om sindslidendes forhold. Debatten handlede særligt om social nød og hjemløshed i storbyen, og Folketinget vedtog en dagsorden, hvori regeringen i samarbejde med amter og kommuner blev pålagt at udvikle boformer, værestеder, opsøgende arbejde samt støtte- og kontaktpersonordninger for socialt udstødte og sindslidende. Det vi i dag kender som botilbud eller bosteder. Regeringen blev samtidig pålagt at få igangsat en vurdering af kvalitet og omfang af kommunernes og amternes indsats. Der blev også afsat 50 millioner kroner til forskning om sindslidende og sociale forhold i puljen, der også fik navnet Storbypuljen.

Uambitiøs og discountpræget

I 1998 indføres 'Lov om Social Service'. Til loven udarbejdes 'Vejledning om den sociale indsats for de mest udsatte voksne: Sindslidende, stof- og alkoholmisbrugere og hjemløse." Ordningen kritiseres for at være uambitiøs og discountpræget, f.eks. angående anvendelsen af handleplaner og socialpædagogisk bistand.

I 2006 besluttede DSI (dengang De Samvirkende Invalideorganisationer), nu Danske Handicaporganisationer at arbejde for en rettighedsbaseret lovgivning, som bygger på et forbud mod diskrimination på grund af handicap - i denne forbindelse også indbefattet psykiatribrugere - inden for alle samfundsområder, stærkt inspireret af FN's konvention om handicappedes rettigheder, vedtaget i FN i december 2006, og underskrevet af Danmarks i marts 2007.

Arbejdet med at udvikle FN-konventionen foregik over en fem-årig periode. Det verdensomspændende netværk af psykiatribrugere og –overlevere, WNUSP, indtog en aktiv rolle i arbejdet, og det lykkedes at påvirke indholdet af konventionen, så den på mange måder kom til at tilgodese psykiatribrugernes interesser.

Retten til personlig frihed

Handicapkonventionen giver en række bud på, hvordan civile, politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder kan og bør udmøntes over for borgere med handicap og psykisk sygdom. For personer med psykiske vanskeligheder er det særligt interessant i forhold til bestemmelserne om fuld rets- og handleevne, om retten til personlig frihed og selvbestemmelse, herunder til selv at vælge sin bolig og ikke blive indespærret på grund af eventuelt handicap, ret til fysisk og psykisk integritet, til fuldt informeret samtykke i forbindelse med sundhedsydelser og til fuld inklusion i samfundet og til nødvendig tilpasning, assistance og rehabilitering.

I april 2014 vedtog man en ændring i FN-konventionens bestemmelser, der blandt andet slår fast, at medlemsstaterne er forpligtet til at ophæve enhver form for tvangsbehandling af beboere på bosteder.

Kilde: Bogen "Det sociales betydning for mennesker med sindslidelse" af Abbas Amanzadeh og Alain Topor m.fl.

Besparelser på bosteder:

Personalet er også bare mennesker

Trine har tydeligt kunnet mærke besparelserne på sit bosted, ligesom hendes medbeboere og de ansatte har kunnet mærke det. Alligevel har personalet formået at gøre deres bedste for beboerne

> ”På trods af besparelser og pres synes jeg, at omsorgen fra personalet har skinnet igennem.

Af Trine Høj Johnsen

Mit bosted var et beskyttet minisamfund, der eksisterede parallelt med den øvrige verden. Jeg boede der i fire år. I dag er jeg 31 år og bor i min egen lejlighed med bostøtte et par gange om ugen. Det har virkelig været en aha-oplevelse for mig at flytte fra bostedet og genopdage den ”rigtige” verden. Alene det at skulle opsøge selskab på en anden måde har været en udfordring. Jeg skulle pludselig selv finde hjælpen ude i verden og kunne ikke bare skrive en sms for at sende bud efter personalet, der kunne komme og hjælpe mig. Det var en kæmpe omvæltning, ligesom det var dengang, jeg flyttede på bosted.

Da jeg valgte at flytte på bosted, boede jeg sammen med en kæreste, så det var en stor beslutning. Prioriteten blev at være mindre indlagt, end jeg havde været igennem en lang periode, og derfor valgte vi et døgnbemandet bosted. Det var trygt at bo der. Jeg havde faste samtaler, støtte og samtaler efter behov, og jeg havde folk omkring mig døgnet rundt, hvis jeg ønskede det. Jeg har været igennem meget med personalet, og det har været med til at udvikle mig. Det har lært mig meget om verden, andre mennesker og ikke mindst om mig selv. I den tid jeg boede der, var jeg mindre og mindre indlagt, og indlæggelserne blev kortere. Det hjalp mig meget at have mulighed for at få luftet ud i mine tanker, når behovet opstod, så de ikke byggede sig op, og væltede mig totalt.

Mine medbeboere var søde og fredelige alle sammen. Der var ingen vold eller trusler. Ingen aggressivitet, intet politi og kun magtanvendelse i yderste nødstilfælde, hvor beboeren var til stor fare for sig selv.

Mennesket bag jobbet

Da jeg flyttede ind på mit bosted, var jeg et helt andet sted, end jeg er i dag. Jeg manglede i høj grad at arbejde med mit syn på mig selv og omverdenen. Jeg havde rigtig svært ved at rumme, at personalet var så forskelligt fra hinanden. De håndterede ens situationer meget forskelligt. De havde forskellige holdninger til de samme dilemmaer. Jeg kunne aldrig regne ud, hvordan den ene ville reagere i forhold til den anden. Jeg kunne ikke forholde mig til, at de ikke havde ens procedurer for eksempel i forhold til håndtering af selvskade. Med tiden skulle det dog vise sig at blive den vigtigste lektie ved at bo der.

Den største gave, personalet på mit bosted gav mig, var at vise mig mennesket bag jobbet. At vise mig, hvem de var. De turde kigge på sig selv og fortælle mig, hvorfor de reagerede som de gjorde og lyttede til, hvorfor jeg reagerede, som jeg gjorde. Jeg begyndte at forstå, at de også bare var mennesker. De var ikke én bestemt støbning, bare fordi de alle var personale. De var forskellige fra mig, men de var også forskellige fra hinanden. At se på dem som ”bare mennesker” gav mig en anden forståelse af mig selv. Jeg opdagede, at jeg måske også bare var et menneske. Jeg tænkte mindre på, at jeg var, som jeg var på grund af min diagnose og mere på, at jeg var sammensat, som jeg var, fordi jeg har oplevet de ting, jeg har i mit liv. Jeg opdagede, at jeg er forskellig og anderledes på samme måde, som alle andre er det.

Nattevagten skulle fjernes

Da personalet fik mere travlt, blev dette nye syn på dem og mig selv sat på prøve. Det startede med, at mange skulle igennem en uddannelse, som for mig ikke virkede relevant i forhold til, hvor meget tid, der blev brugt på det. Der blev sparet, og det gav for eksempel lange perioder, hvor der manglede en fuldtidsstilling mellem ansættelser. Da der skulle spares endnu mere i 2017, blev det besluttet, at den sovende nattevagt skulle fjernes. Jeg selv og mange andre boede på netop det bosted, fordi der var personale døgnet rundt, og stedet var byens eneste til målgruppen med døgnbemanding.

Efterhånden som personalet fik mere og mere travlt, kunne det mærkes på stemningen, kontakten og dialogen på stedet. Personalet virkede ofte stressede og kunne virke kort for hovedet. Jeg reagerede på det, og det skabte en del konflikter. Vi har dog været gode til at snakke om det løbende. Heldigvis var personalet meget åbne og villige til at kigge på sig selv og deres reaktioner – både i fælles supervision, men også sammen med mig som beboer. Jeg forstod, at de reagerede på det stigende pres, de blev udsat for, ligesom jeg reagerede, når jeg blev udsat for et stort pres.

Omsorg trods besparelser

Alt den kritik, der bliver rettet mod bosteder, som det jeg boede på, er efter min mening fejlplaceret. Personalet er mennesker, der selvfølgelig gør det bedste, de kan med det, de har. Jeg har endnu ikke mødt nogen, der arbejder med mennesker så tæt, som ikke gør det, fordi de brænder for at hjælpe andre. Jeg har mødt mennesket bag ”uniformen”, og vi er meget ens. For jeg er også bare et menneske og ikke min diagnose, ligesom de også bare er mennesker og ikke kun personale. Det, der fungerede så godt på mit bosted, var, at vi så hinanden som mennesker. Vi kunne forstå hinanden ved at snakke sammen om de ting, vi gik igennem hver for sig og sammen. Skal man rette kritik mod kvaliteten af bosteder som mit, må man nok kigge på tilførslen af penge, da det klart er min opfattelse, at personalet og ledelsen gør det bedste, de kan, med de midler, de har. Jeg har selv kunnet mærke besparelserne, og de, der bor der nu, kommer især til at kunne mærke dem, når der ikke længere vil være en sovende nattevagt.

På trods af besparelser og pres synes jeg, at omsorgen fra personalet har skinnet igennem. De har givet mig mere end professionelle relationer. De har givet af sig selv, lukket mig ind og åbnet sig, så jeg har turdet åbne mig over for dem. Selv om man kan kalde det en skæv relation, vil jeg også kalde det en ægte relation. Relationerne og oplevelsen af at bo på bosted vil jeg bære med mig hele livet. Det vil altid stå i min bog som én af de ting, der bar mig igennem til der, hvor jeg gerne vil være.

Man skal mærke, at der er brug for én

Outsideren har tilbragt en dag i selskab med beboere fra bostederne under Granhøjen. Stedets filosofi er, at man vokser af at tage et ansvar og være en del af et fællesskab. Det kan man gøre i det helt små ved at vaske op på sit bosted, eller, som det er tilfældet for mange, at arbejde i en af Granhøjens tilknyttede socialøkonomiske virksomheder

> Vi gør meget ud af, at vores personale inviterer beboerne ind i det her fællesskab, der bekræfter en identitet af at være noget andet end f.eks. psykisk syg eller misbruger.

Af Tinne Buchholz Madsen

Foto: Rasmus Cornelius Nielsen

Outsideren møder Tor Mikkelsen på Nygården, en frugtplantage og gårdbutik, og samtidigt en af de socialøkonomiske virksomheder, der er udsprunget af bostedet Granhøjen. Her i det odsherredske landskab finder man butikken med alskens økologiske varer, lige fra honning til lædertasker. Udenfor en kirsebærlund, en bålplads med snobrødspinde og forventningsfulde børn, geder, påfugle og en familie af indiske løbeænder. Der er blomsterbinding i et stort telt og på en bakke bagved den store lade trækkes børn rundt på ponyer. Fælles for alle funktioner er, at de bemandes af mennesker, der bor på bosteder i Granhøjens regi, og altså har en eller anden form for psykisk sygdom i bagagen. Hvad enten man står ved kassen i gårdbutikken eller udleverer snobrød til børnefamilierne, arbejder man på lige fod med de folk på Nygården, der ikke bor på bosted. Det er en af grundpillerne i hele Granhøjens ideologi, at man som bostedsbeboer bidrager med noget, der skaber en værdi for andre.

Det er Tor Mikkelsen, der er områdeleder på Granhøjen, og han kender om nogen stedet indefra. Han er nemlig søn af Grete og Torsten Mikkelsen, der

Det er vigtigt, at beboerne får en fællesskabsfølelse, når de bor på Granhøjen. Alle beboerne på Granhøjen deltager i den daglige drift. Der skal blandt andet gøres rent, fodres dyr og sås grøntsager.

i 1985 startede Granhøjen, oprindeligt som et tilbud til unge med sociale problemer. I 1993 målrettede man stedet mod mennesker med psykiske lidelser, og i 1996 startede samarbejdet med den første socialøkonomiske virksomhed, Hotel du Vest i Nykøbing Sjælland, der tilbyder beskæftigelse til psykisk sårbare i café, køkken og hotel. Senere er den blevet udvidet med Nygården, der i dag beskæftiger 4 faste ansatte og 22 beboere.

Arbejde er identitetsskabende

Men tilbage til ideologien, der altså allerede starter, når man som beboer flytter ind under et af de tage, der huser Granhøjens beboere.

– Vi mener, at det er identitetsskabende at have en funktion, et arbejde, og at der er nogle forventninger til én. Mange af vores beboere er blevet mødt med det stik modsatte hele deres liv; et slags misforstået hensyn. Vi vil gerne give dem noget, der er deres i stedet for, så de kommer i en position, hvor andre har brug for dem, siger Tor Mikkelsen.

Det er derfor også fra dag 1, at man som beboer på et af Granhøjens i alt 14 botilbud integreres i den daglige drift af stederne. Det starter typisk med små opgaver som at gøre rent, at slå græsset og kan så udvikle sig i forskellige retninger, alt efter hvilke interesser, beboeren har. F.eks. er der på bostedet Dalhøjgård et tilknyttet landbrug, hvor dyrene skal fodres, staldene kalkes og grøntsagerne sås og plejes.

– Vi gør meget ud af, at vores personale inviterer beboerne ind i det her fællesskab, der bekræfter en identitet af at være noget andet end f.eks. psykisk syg eller misbruger, siger Tor Mikkelsen.

Ligeværd er et nøgleord

Faktisk gør Granhøjen så meget ud af at formidle sin vision til de ansatte, at de giver samtlige medarbejdere en tre–årig uddannelse i systemisk og narrativ terapi, der har til hensigt at udstyre dem med de bedste pædagogiske værktøjer til at skabe samarbejdsrelationer til den enkelte beboer og at arbejde med de enkelte beboere. Undervisningen kommer rundt om flere terapeutiske greb, der skal hjælpe medarbejderne med at navigere i svære situationer på bostedet og holde fokus på, at det er medarbejderne, der skal arbejde med deres egen evne til at skabe samarbejde, så de inspirerer beboerne til at gøre det samme.

– Et af de vigtigste begreber, vi arbejder med, er ligeværd, og det er hele konceptet, at man laver noget sammen for at opnå det. At man gennem anerkendelse og samarbejde opnår en ansvarlighed, der gerne opbygger en følelse af ligeværd hos beboeren.

Det er dog ikke altid lige nemt, erkender Tor Mikkelsen.

– Ofte går det rigtig godt lige i starten, folk er her. Men så er det, facaden krakelerer, og personalet skal bruge ekstra meget krudt på at hjælpe beboeren til at finde frem til lige præcis det felt, som han eller hun brænder for, så den her arbejdsidentitet og fællesskabsfølelse etableres, siger han.

På Granhøjen har man f.eks. oplevet, at der er en del, typisk yngre mænd, der bliver tilknyttet håndværkersjak, hvoraf flere faktisk tager eksempelvis en tømreruddannelse, og det har været en succes:

– Det fungerer virkelig godt. Der er en type mænd, som typisk har været lidt vilde og har lidt meget krudt bagi. De er ofte virkelig *fed up* med alt, hvad der hedder pædagogik og at sidde og snakke og drikke kaffe. Den lidt grovkornede jargon, der er i et håndværkersjak, appellerer til dem, og det gør, at de føler sig hjemme i lige netop det miljø, forklarer Tor Mikkelsen.

Han understreger, at det er vigtigt, at beskæftigelsesmulighederne hele tiden udvikler sig i nye retninger for at matche interesser hos beboerne så bredt som muligt. Og de favner bredt: Granhøjen udgiver blandt andet tre–fire gange om året sit eget magasin 'Koglen', der skrives af beboere, der arrangeres høstfest en gang om året, og der er utallige muligheder for at arbejde med forskellige kreative og håndværksmæssige fag, oftest med et bæredygtigt sigte.

– Beskæftigelsen er hele tiden i bevægelse, og beboerne selv er også med til at præge, hvilke områder, vi skal dække. Det er rigtig vigtigt med den medbestemmelse, igen for at give en følelse af ejerskab og styrke den arbejdsidentitet, folk har tilegnet sig, siger Tor Mikkelsen.

Gennem den sidste tid har der i medierne været meget fokus på trusler, vold og overfald på bosteder. Tor Mikkelsen mener ikke, den fremstilling er troværdig:

– Det billede, der bliver tegnet i nogle medier, hvor man nærmest får indtryk af, at konflikter er dagligdag på et bosted, passer ikke på Granhøjen. Og jeg tror i øvrigt, det samme gælder mange andre steder. For os på Granhøjen handler det om at handle på konflikterne med det samme og se dem som et signal om, at samarbejdet ikke er godt nok. Det er ikke bare den enkelte, der er årsag til konflikten. Vores koncept betyder, at vi har mange muligheder og hurtigt kan finde nye tilbud og former, der passer den enkelte. Fungerer noget ikke, så ændrer vi det. Det er sammen med vores pædagogiske tilgang og fokus på beskæftigelse en stor del af årsagen til, at konflikter ikke præger vores botilbud.

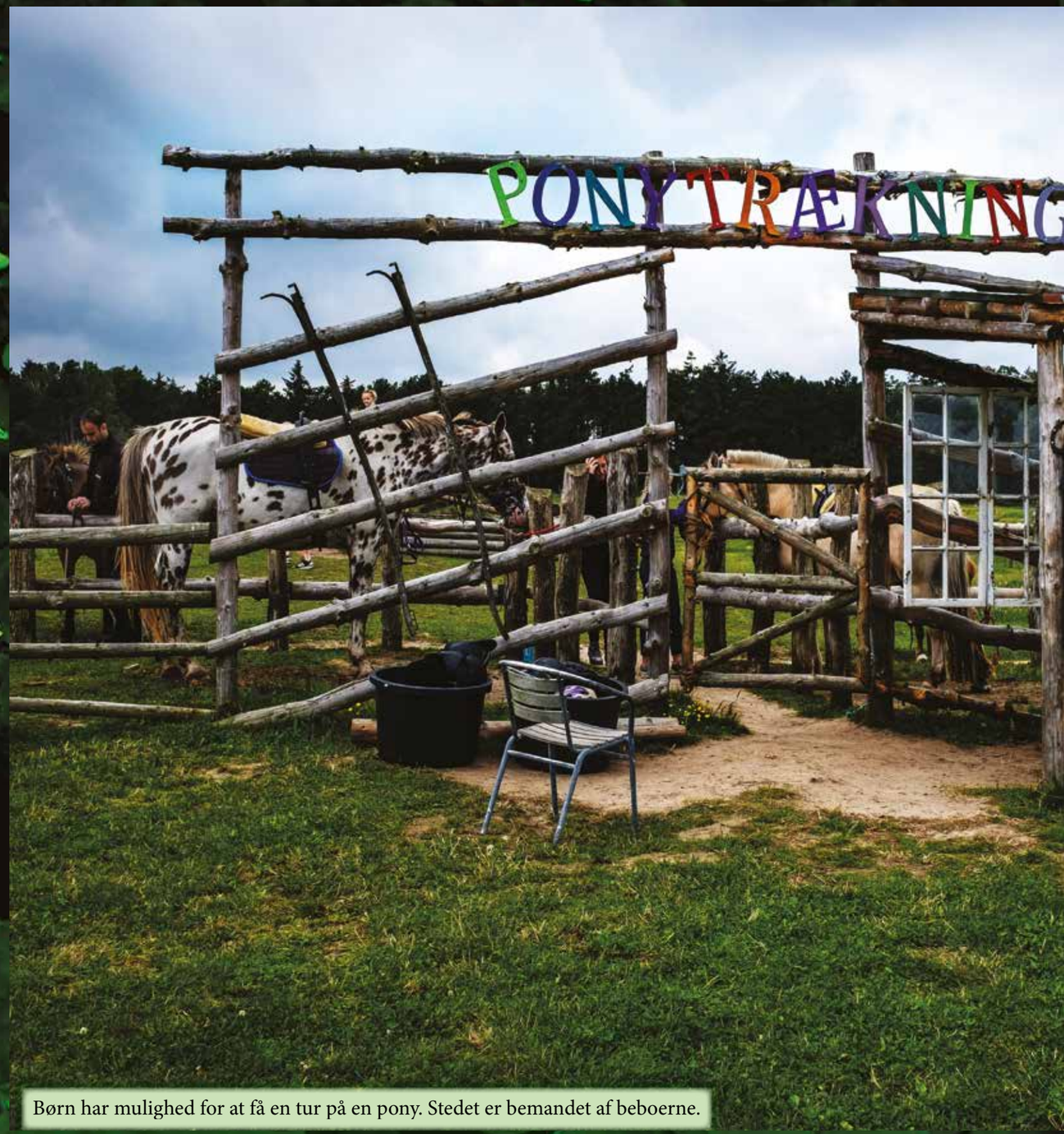

Børn har mulighed for at få en tur på en pony. Stedet er bemandet af beboerne.

Hvad er Granhøjen?

Botilbud, beskæftigelse og behandling
Granhøjen er en række forskellige bo-, beskæftigelses- og behandlingstilbud til unge og voksne med psykiske lidelser og sociale problematikker. Et ophold på Granhøjen vil altid indeholde et element af beskæftigelse og behandling.

Beskæftigelse og uddannelse
På Granhøjen ser man beskæftigelse, aktivering og uddannelse som en forudsætning for at skabe en identitet, der ikke er knyttet til bestemte sociale problemer eller diagnoser. Målet er, at alle beboere på Granhøjen bliver tilknyttet beskæftigelse, aktivering eller uddannelse. Det kan være inden for butiksarbejde, caféarbejde, køkkendrift, landbrug, håndværk eller journalistik og videoproduktion. Granhøjen samarbejder med to socialøkonomiske virksomheder, Nygårdens Gårdbutik og Hotel du Vest, hvor beboerne indgår i forskellige former for beskæftigelse.

Samarbejde med Skovhus Privathospital
Granhøjen har et tæt samarbejde med Skovhus Privathospital, der ligger i Nykøbing Sjælland. Samarbejdet mellem botilbud og det psykiatriske hospital betyder blandt andet, at alle beboere, der er indskrevet på Granhøjen som en del af behandlingstilbuddet, har adgang til psykolog og psykiater via Skovhus Privathospital.
Kilde: granhojen.dk

Hvad er en socialøkonomisk virksomhed?

Den danske regerings definition på en socialøkonomisk virksomhed er:
'En privat virksomhed, der driver erhverv med det formål – gennem sit virke og indtjening – at fremme særlige sociale og samfundsgavnlige formål'.
Virksomheden tjener penge på almindelige markedsvilkår, men bruger overskuddet til at skabe arbejdspladser for udsatte eller finde svar på udfordringer som miljø og sundhed.
Socialøkonomiske virksomheder er en relativ ny og anderledes virksomhedsform. Den adskiller sig fra f.eks. frivilligt arbejde ved at sælge produkter og serviceydelser til det offentlige, andre virksomheder eller private forbrugere.
En socialøkonomisk virksomhed bruger samme forretningsprincipper og arbejder under samme betingelser som en traditionel virksomhed, med samme ønske om at tjene penge og samme forventninger til medarbejderne. Der er dog forskelle. En socialøkonomisk virksomhed bliver ofte grundlagt af ildsjæle og iværksættere, der ser et socialt eller samfundsmæssigt problem. De bruger størstedelen af deres indtjening og overskud på at hjælpe både på et menneskeligt og et samfundsmæssigt plan inden for bl.a. sociale forhold og beskæftigelse, miljø og sundhed og eller kultur.

Skaber arbejdspladser og velfærd
Ved at tænke innovativt kan socialøkonomiske virksomheder tilbyde anderledes arbejdspladser. De ser socialt udsatte som ressourcer, der kan bidrage aktivt til samfundet.
Fra den 10. oktober 2016 kan socialøkonomiske virksomheder søge om midler fra tilskudspuljen til forretnings- og markedsudvikling af socialøkonomiske virksomheder. Puljen er på 5 mio. kr. Der kan ansøges om mindst 50.000 kr. og højst 1 mio. kr. Tilskuddet kan højst udgøre 75 pct. af det samlede budget i de enkelte projekter. Alle projekter skal således stille med egenfinansiering på minimum 25 pct. af det samlede budget. Medfinansieringen kan godt være medgået tid. Projektperioden må maksimalt vare to år og tidligst starte 1. februar 2017.
Kilde: erhvervsstyrelsen.dk

Jeg er en del af et hold

Foto: Rasmus Cornelius Nielsen

> Jeg er faktisk ret sikker på, at jeg var røget ud i et misbrug igen, hvis jeg bare skulle sidde i en lejlighed for mig selv.

Helle Bernbom var misbruger og diagnosticeret med paranoid skizofreni, da hun for 14 år siden flyttede ind på et bosted under Granhøjen. I dag arbejder hun i køkkenet på Hotel du Vest, er clean og glæder sig til at stå op hver morgen

Af Tinne Buchholz Madsen

Da Helle Bernbom som 38-årig kom til at bo på bostedet Skovhøjen, havde hun ikke meget til overs for hele idéen bag Granhøjen. Alt det med at skulle hjælpes ad og tage et ansvar for fællesskabet havde nemlig ikke været hverdagskost i Helles liv, som havde formet sig med et massivt misbrug af alt fra hash til rygeheroin, og i midthalvfemserne gav hende diagnosen paranoid skizofren. Men det varede ikke så længe, før hun faktisk fandt ud af, at hun fik det godt af at foretage sig noget. Hun kom til at arbejde i køkkenet på Hotel Du Vest, en af de socialøkonomiske virksomheder under Granhøjen.

– Det var ret dejligt, at der var nogen, der lagde mærke til, om jeg kom, og hvad jeg lavede. At der var noget at stå op til om morgenen, fortæller hun.

Kan godt lide kundekontakten

I starten havde Helle dog ret svært ved at stå op om morgenen, men det skyldtes et stort medicinforbrug, der sløvede hende. I et samarbejde med en psykiater trappede hun ud af næsten al medicinen, og det hjalp gevaldigt på energiniveauet, ligesom hun fik kontakt til sig selv og sine følelser igen. Hun tabte også 30 kilo ved at følge et slankehold sammen med andre beboere på Granhøjen.

Outsideren møder Helle, der i dag er 52 år, i hotellets café, som er indrettet med stærke farver, bløde puder og et legehjørne til småbørn. Der er livligt i lokalet, og Helle nyder at have kontakt med de kunder, der kommer i caféen:

– Der er folk med sommerhuse, der kommer igen år efter år, som man lærer at kende, meget liv og mange børn, der bruger legefaciliteterne. Det føles godt at have kontakt med 'civilisationen' på den måde, smiler Helle.

Fået kontakt til datteren igen

Helle har selv en voksen datter, Stine, som hun frivilligt fik anbragt i familiepleje, da datteren var to år gammel. I løbet af tiden på Granhøjen er Helles samvær med hende øget, og i dag ser de hinanden ofte og har et godt forhold.

– Det, der har gjort, at jeg har det så godt med Stine i dag, er, at jeg har fået den støtte, jeg har her på stedet. Ellers ved jeg ikke, hvad der ville være sket med mig – jeg er faktisk ret sikker på, at jeg var røget ud i et misbrug igen, hvis jeg bare skulle sidde i en lejlighed for mig selv, siger hun.

At stå i køkkenet på Granhøjen er faktisk det første arbejde, Helle har haft i sit liv, fordi hun så tidligt kom ud i et misbrug, og hun kan slet ikke forestille sig ikke at skulle gå på job:

– Jeg har lige været syg og været hjemme, og det kan jeg bare slet ikke holde ud. Så tænker jeg på, hvad der sker hernede, og om de andre kan nå det, de skal. Det er det der med at være en del af et hold – det kan jeg ikke undvære, siger hun.

Jobbet giver min hverdag mening

For Marianne Lerche Christensen har det været af afgørende betydning, at hun har sit arbejde som medhjælper i gårdbutikken på Nygården at stå op til hver morgen

Foto: Rasmus Cornelius Nielsen

Af Tinne Buchholz Madsen

Vi møder Marianne Lerche Christensen på Nygården, hvor hun arbejder i gårdbutikken. Hun holder en pause udenfor i det lille gårdmiljø, der er tilknyttet butikken, hvor gæster også er velkomne til at slå sig ned ved et bord med en madpakke.

Marianne, der i dag er 48 år, har en tung bagage med sig. Som 19–årig faldt hun ned af en trappe og blev hjerneskadet, hvilket gav hende voldsomme, invaliderende epilepsianfald. Fra hun var 21 og 12 år frem var hun i et forhold med en voldelig mand, og da hun endelig mødte sit livs store kærlighed og blev gift med ham, døde han af kræft efter fire års samliv. Da det skete, knækkede filmen for Marianne, hun fik en dyb depression og flyttede i 2006 efter et kortere ophold på et midlertidigt botilbud til Tjørneparken, et bosted i Nr. Asmindrup under Granhøjen.

Skulle lære at sige nej

Det blev ret hurtigt klart for personalet på Tjørneparken, at Marianne er et udpræget ordensmenneske. Hun var klar med kluden, så snart der kom en kaffeplet på bordet i opholdsstuen, og sprang altid til, når der blev spurgt om hjælp. Det rygtedes så meget, at Granhøjens forstander, Grete Mikkelsen, spurgte hende, om hun var interesseret i at blive sat ind i arbejdsgangene i gårdbutikken på Nygården, hvilket Marianne sagde ja tak til.

Hun lagde ud med at tage sig af rengøringen på butikkens lager, men blev skridt for skridt introduceret til opgaver som f.eks. vareopfyldning i selve butikken. Marianne blev opmærksom på, at hun havde et problem med at sige nej og tog i starten lige lovlig meget på sin kappe.

– Det hænger sammen med, at jeg er meget pligtopfyldende, at jeg ikke ville sige nej, hvis folk spurgte mig om hjælp. Men ved at snakke med Annette (gårdbutikkens bestyrer og Nygårdens leder, red.) fandt jeg ud af, at det for mig var godt at tage én ting ad gangen, og at jeg faktisk havde lov til at sige fra. Og siden da er det gået den rigtige vej, synes jeg.

> Det er en stor lykke for mig, at jeg er i stand til at klare alle de her forskellige ting

Tankerne kommer på afstand

Marianne har fået det meget bedre psykisk i løbet af de senere år. Det tilskriver hun dels sine samtaler med Granhøjens professionelle personale, men også i høj grad det at have en aktiv hverdag med kollegerne i gårdbutikken:

– Butikken er blevet en utrolig stor del af mig. Når jeg går og arbejder i stedet for bare at sidde og kukkelure, så får jeg tankerne på afstand, og det får mig til at sove godt om natten. Det er en stor lykke for mig, at jeg er i stand til at klare alle de her forskellige ting, fortæller Marianne, der i øjeblikket er oppe på at arbejde 5 ½ time hver dag.

Leder af Nygården, Annette Andersen, har også sat sig udenfor i solen og giver sit besyv med på, hvordan det har været at have Marianne ansat:

– Det har ikke været uden udfordringer. Med hensyn til Marianne har det været et spørgsmål om at lære hjernen nogle teknikker til at huske, men også de helt basale ting omkring at have et arbejde: hvornår melder man sig syg, hvordan melder man ferie og så videre. Det vigtigste er, at vi hele tiden italesætter, hvordan det går, og respekterer, at vi alle har nogle svage punkter, og at der er plads til at have en dårlig dag, når bare man melder ud, hvordan man har det. Når bare vi bliver ved på den måde, er jeg sikker på, at Marianne om et par år står bag kassen i butikken, forudser Anette.

Det er en fremtid, Marianne godt kan se for sig:

– Det giver min hverdag mening at være her, og jeg tror, der er en stor sandsynlighed for, at hvis ikke jeg var kommet i gang her – og fået alt den støtte til det, som jeg har – så ville mit liv have set helt anderledes ud. Jeg havde højst sandsynligt siddet og stirret ud i luften i stedet for at komme ud af døren. Så længe der er brug for mig, vil jeg være her, siger hun.

Socialministeren:

Det er uhensigtsmæssigt, hvis beboerne ikke får den kontakt, de har brug for

Både socialministeren og sundhedsministeren mener, at de vægter de ansattes arbejdsvilkår lige så højt som beboernes.

Mai Mercado

Ellen Trane Nørby

> Hvis personalet oplever, at de psykiatriske afdelinger udskriver personer uden sundhedsfaglig grund, skal de henvende sig til mig eller deres regionspolitikere. For det er ikke i orden.
> ***Sundhedsminister Ellen Trane Nørby***

Af Maja Skov Vang

Stor udskiftning af personalet, ansatte, der ikke forstår beboerne, og utryghed ved udadreagerende borgere, er hverdag for mange bostedsbeboere.

Outsideren har stillet de to ansvarlige ministre på området, socialminister Mai Mercado og sundhedsminister Ellen Trane Nørby, en række spørgsmål vedrørende de mange problemer på bostederne.

Mange af de beboere, vi har talt med, er utilfredse med, at de ikke har nok tid med deres kontaktperson, især efter strakspåbuddet, der forbyder kontaktpersoner at være alene med beboerne. Hvad mener du om det?

– Den meget tragiske hændelse på Center Lindegården sidste år betød, at der med rette kom endnu større fokus på sikkerheden for medarbejdere og beboere på botilbud. Hændelsen krævede handling, men det er selvfølgelig uhensigtsmæssigt, hvis det betyder, at beboere på botilbud ikke kan få den kontakt med deres kontaktperson, som de har brug for.

Beboerne på botilbud skal have den indsats, de har behov for, for at kunne få hverdagen til at hænge sammen. Det er kommunernes ansvar at vurdere det behov og at sørge for, at der er det tilstrækkelige tilbud til borgerne, forklarer socialminister Mai Mercado i en mail til Outsideren.

I hvor høj grad tænker I på beboerne, når I laver ændringer på psykiatriområdet? Ofte virker det som om, at de ansattes vilkår vægtes højest.

– Vi prøver at tænke os rigtig godt om, når vi laver ændringer på det psykiatriske område, og vi gør os umage med at tage alle de relevante hensyn i betragtning. Den nye handlingsplan til forebyggelse af vold er et godt eksempel. Den giver mulighed for at flytte udadreagerende og potentielt farlige beboere til tilbud, hvor de kan få den rette hjælp, med det formål at undgå voldelige episoder på botilbuddene. Det er naturligvis af hensyn til personalet, der skal kunne gå trygt på arbejde, men det er i lige så høj grad af hensyn til de øvrige beboeres sikkerhed og trivsel og ikke mindst af hensyn til at sørge for den rette hjælp til den person, der ellers kan blive farlig for sig selv og sine omgivelser. Vi har i dette arbejde også haft stort fokus på beboernes retssikkerhed, herunder at undgå at lave restriktioner, der unødigt rammer de beboere, der ikke har en udadreagerende adfærd, forklarer socialministeren.

Regeringen forslog i første omgang, at det skulle være muligt at tvangsbehandle uden for de psykiatriske hospitaler. Forslaget blev nedstemt efter stor kritik fra fageksperter. Siden er det blevet besluttet, at der skal oprettes 150 nye sengepladser i 2018 på de psykiatriske afdelinger.

Vi skal følge penge nøjere

Når der mangler psykiatriske sengepladser, belaster det så ikke bostederne?

– Det er regionerne, der skal sørge for, at der er tilstrækkeligt med sengepladser i psykiatrien. Jeg skal som sundhedsminister skabe ordentlige rammer for hele sundhedsvæsnet.

Folketingets satspartier har løftet psykiatrien i fællesskab de seneste år, blandt andet med 2,2 milliarder kroner fra satspuljemidlerne. Vi har også afsat 40 millioner kroner årligt permanent til flere sengepladser, men resultatet i regionerne har i stedet været en nedgang i antallet af sengepladser, og vi har desværre samtidig set en vækst i genindlæggelser inden for de første 30 dage, så hele 23 procent nu genindlægges.

De penge, der afsættes, skal selvfølgelig gøre en forskel for både patienter, medarbejdere og pårørende. Derfor er vi i Folketinget enige om, at vi i de kommende år skal følge både de 2,2 milliarder og de midler, der er sat af til flere sengepladser nøjere for at sikre, at pengene bruges, som vi har tænkt det. Fra starten af 2018 oprettes der 150 nye rehabiliterende pladser til dem, der har både svære psykiske lidelser, en udadreagerende adfærd og måske et misbrug, for at det skal være sikkert og trygt både at arbejde i psykiatrien og at være patient, siger sundhedsministeren Ellen Trane Nørby.

Knud Kristensen, formand for SIND, påpeger, at man har lettere ved at blive udskrevet fra en psykiatrisk afdeling, hvis man er bostedsbeboer, hvad mener du om det?

– Jeg mener, at en patient skal udskrives, når en læge vurderer, at man er klar til det. Hvis personalet oplever, at de psykiatriske afdelinger udskriver personer uden sundhedsfaglig grund, skal de henvende sig til mig eller deres regionspolitikere. For det er ikke i orden, mener sundhedsministeren.

Hvorfor droppede I forslaget om bosteder, hvor der var mulighed for at benytte tvang?

– Der var ikke flertal politisk for forslaget, og vi fik desuden en række meget kritiske høringssvar. Derfor genfremsatte vi lovforslaget i den udgave, som nu er blevet vedtaget (læs mere om forslaget i interviewet med Knud Kristensen side 5-7), forklarer Ellen Trane Nørby.

"Æde, skide og sove. Det er, hvad tiden går med"

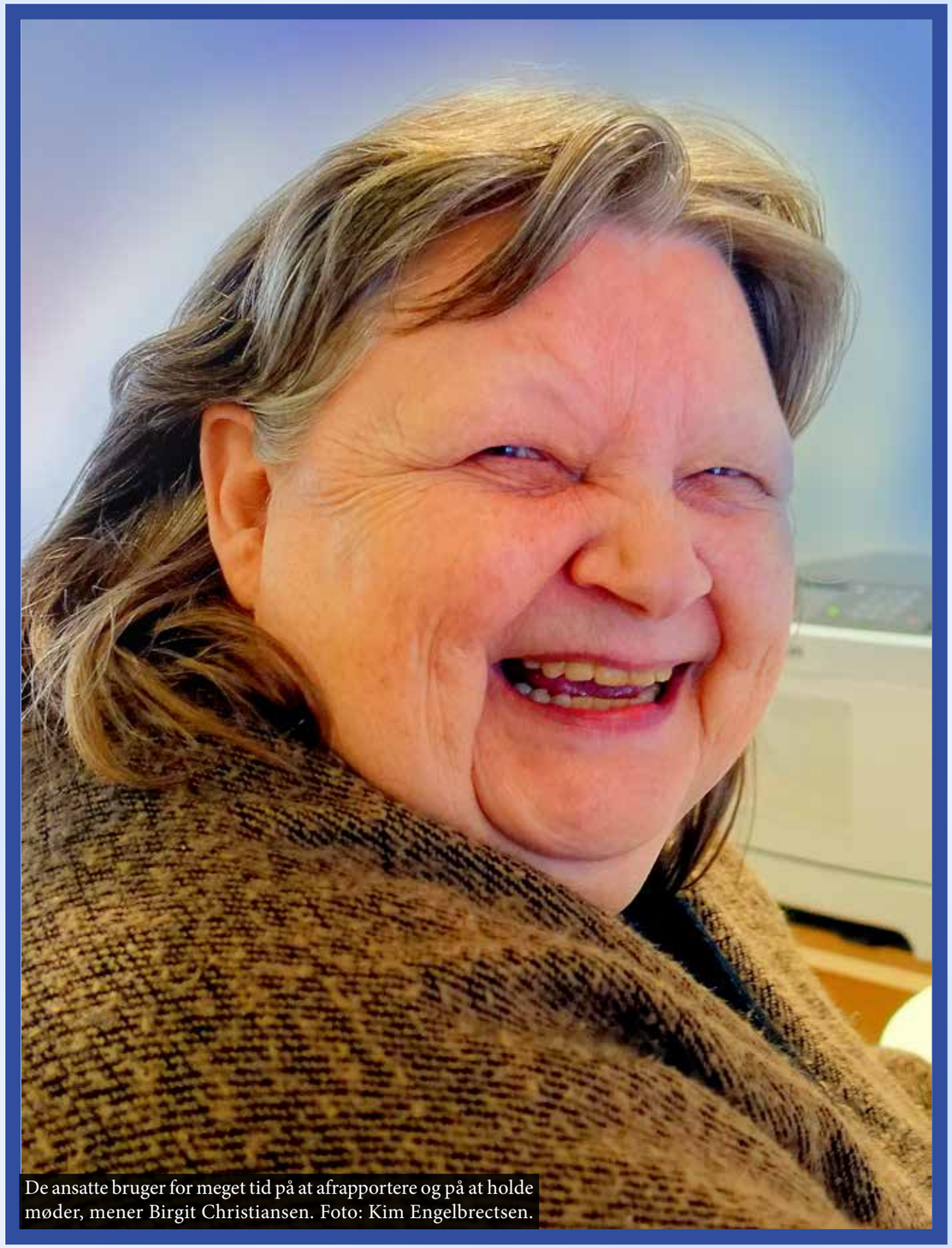

De ansatte bruger for meget tid på at afrapportere og på at holde møder, mener Birgit Christiansen. Foto: Kim Engelbrectsen.

Sådan beskriver Birgit Christiansen med få ord livet på Thorupgården på Nørrebro. Hun er blandt andet frustreret over, at beboerne ikke bliver hjulpet til at få mere indhold i deres liv af personalet

Af Kim Engelbrechtsen

– Kunne du ikke tænke dig at flytte ind 14 dage? spurgte Birgit Christiansen, da jeg mødte hende første gang i cafeen på bostedet Thorupgården på Nørrebro i København.

Hun slog en smittende latter op.

– Jo, det kunne da godt tænkes. Hvor længe har du boet her? spurgte jeg.

– I 10 år.

– Nå, så er det altså et godt sted at bo?"

Birgit Christiansen grinede og svarede:

– Æde, skide og sove. Det er, hvad tiden går med her.

Hun sendte mig et skælmsk smil, som signalerede, at hun kan lide at sætte tingene på spidsen.

– Det lyder festligt, så det vil jeg da overveje, svarede jeg.

Vi talte videre et par minutter. Jeg præsenterede mig og sagde, at jeg kom fra "Outsideren". Hun fortalte, at hun sammen med nogle andre beboere skulle bage boller i køkkenet. Hun gav mig hånden og sagde:

– Jeg håber, vi ses igen, Kim!

Da hun var ude i køkkenet ved melet, smørret og gryderne, tog jeg min notesblok frem og skrev en stribe spørgsmål, som jeg gav hende.

– Jeg har fået en idé, Birgit. Jeg kunne tænke mig at lave et video-interview med dig. Er du frisk?

Det var hun, så vi aftalte at mødes næste dag i et hyggeligt sofahjørne i cafeen på bostedet.

For megen rapportering

Birgit har både godt og skidt at sige om bostedet. Hun er vældig glad for lederen, Stig Akselgaard, og hygger sig med de andre i cafeen. Hun deltager indimellem i de busture, der bliver arrangeret. Men hun synes, de ansatte bruger alt for megen tid på at holde møder og på at rapportere.

– Og hvis de ikke har talt med mig i tre dage, hvad er der så at rapportere? spørger hun.

Et andet problem er, at de ansatte ofte ikke er klædt på til opgaven, mener Birgit.

– Det kan man nok heller ikke forvente af de mange unge uerfarne piger, der kommer her direkte fra skolen og bliver fire måneder, hvorpå de skal videre med deres uddannelse. Men det er altså et problem for os beboere. Det er den rene svingdørspolitik.

Der tages ifølge Birgit alle former for stoffer på Thorupgården. Det er en kæmpe belastning for de mere fredelige beboere, som der er flest af, mener hun. Hun har ikke oplevet de helt store voldsepisoder, knivstikkeri og den slags. Men hendes genbo fik på et tidspunkt sparket sin dør ind af en, der skulle skaffe penge til sine stoffer.

– Og det er klart, at den slags gør mig utryg. Så meget, at jeg altid ser mig over skulderen, når jeg er nede i kælderen for at vaske tøj. Så nu er jeg begyndt at vaske mit tøj om natten, når der ikke andre i kælderen.

Hun bifalder derfor regeringens initiativ til at fjerne de meget udadreagerende fra bostederne.

– Det vil være en kæmpe lettelse for os andre, siger hun.

> Vi skal ikke sidde tilbagelænede og lade os opvarte.

Mere indhold og involvering

Birgit mener, at der er behov for, at beboerne får større indhold i deres tilværelse.

– Vi skal ikke sidde tilbagelænede og lade os opvarte. Vil skal deltage i de aktiviteter, der er, og selv finde på nye tiltag som eksempelvis madlavning og fælles cykelture. Jeg synes, vi burde have en brugt camper, så vi kunne køre en tur i skoven eller til stranden og hygge os. Men det er, som om vi aldrig bliver lyttet til. Alle beslutninger tages hen over hovedet på os. Dog skal det siges, at vi oplevede noget meget positivt forleden. Der holdt vi et fællesmøde, som var tilrettelagt ud fra et tema der hed: Tryghed og Trivsel. Vi blev delt ind i grupper og drøftede så i en times tid de ting, der var væsentlige for både beboere og personale. Det var særdeles konstruktivt.

Hun fortæller endvidere, at hun og ca. 100 andre beboere på bostederne i København, for nylig var indkaldt til et møde med Københavns socialborgmester Jesper Christensen (se interview på side 39).

– Det var en beboer, der havde henvendt sig til borgmesteren med et ønske om at få diskuteret, hvad der kunne fungere bedre. Der var kun beboere med. Personalet fik ikke adgang. Det var et rigtig godt møde. En af konklusionerne fra de fem grupper, vi blev delt op i, var, at kompetencen skal styrkes hos personalet. En anden var, at vi skal have gjort noget ved, at det er de allermest syge, der sætter dagsordenen. Hvis de går og råber og skriger dagen lang, får de jo al opmærksomheden.

Mere humor

Birgit er selv en humoristisk person, og hun nyder at være sammen med andre, der også er det.

– Fem minutter om morgenen med Stig Akselgaard kan redde min dag. Vi griner dejligt sammen. Men jeg ville ønske, at der var mere af den slags. Det bliver let lidt alvorstungt herinde. Der var engang en der sagde, at humor er det sidste værn mod den absolutte fortvivlelse. Og det er nemlig rigtigt.

Birgits vel nok væsentligste budskab er følgende:

– Vi skal have en bedre kontakt til vores eget følelsesliv i stedet for at være bedøvede hele tiden. Så får vi lyst at være sammen med andre. Og det kan godt være, at vi ikke kan lide hinanden, men så er det jo nok fordi, vi ikke kender hinanden".

Se videoen med Birgit Christiansen på Outsideren.dk

Min kontaktperson insisterede på at forstå mig

Tina Jørgensen har været indlagt på en ungdomspsykiatrisk afdeling, adskillige psykiatriske hospitaler og boet på flere bosteder. På fem år gik Tina fra at være overvåget 24 timer i døgnet til at bo i egen bolig. En stor del af fortjenesten er den kontaktperson, hun har været fast tilknyttet på sit bosted

Af Tina Jørgensen

Jeg kom til Tuesten Huse i Aarhus efter at have boet på et botilbud i Mariager med udviklingshæmmede, hvor jeg ikke passede ind. Jeg var psykisk syg, ikke udviklingshæmmet. Jeg havde haft vagt på 24 timer i døgnet i to år. Konstant. Jeg var aldrig alene. Min familie og venner var stadig i Aarhus og den lange afstand og det, at jeg skulle have vagt på, gjorde det svært at ses.

Når jeg havde det svært, prøvede jeg at komme af med livet. Jeg var bange for at smitte folk. Jeg kunne ikke se folk i øjnene, gik med tæppe og kasket og skadede mig selv på alle mulige måder. Da jeg kom hjem til Aarhus, mærkede jeg, hvordan jeg fik lyst til at prøve på at blive rask.

En stor motivationsfaktor var, at jeg var bange for at komme tilbage til botilbuddet for udviklingshæmmede. Det var ikke godt at blive overvåget, alt det tvang og bæltefiksering gjorde det bare værre.

Du er jo ikke skør

På Tuesten Huse fik jeg hund og kat. Det betød meget. Jeg havde mit eget køkken og kunne selv bestemme, om jeg ville spise med i fællesrummet. Mine venner og min familie kunne komme og gå, som det passede dem og mig.

Jeg begyndte at ses med veninder og familie igen. Mange af mine veninder sagde: "Du hører ikke til der. Du er jo ikke skør".

I Aarhus havde jeg mine venner og min familie. I Nordjylland havde jeg ingen. Det betød rigtig meget. Nogle gange kom de bare og hentede mig, og vi tog f.eks. til byen. Det var vigtigt at komme ud og ikke bare sidde der på botilbuddet: Jeg skulle ud blandt andre og se noget andet end de fire vægge, ellers blev jeg skør.

Jeg fik hurtigt en god veninde på den anden side af botilbuddet i de "normale" boliger. Hendes søn på fire år kom på besøg, og vi snakkede og legede sammen. Han gav mig livsglæde. Han kom med noget andet og spurgte for eksempel: "Hvorfor har du de ar på armene"? Og så måtte jeg tænke på en anden måde for at få ham til at forstå det.

Hun insisterede

På Tuesten Huse fik jeg tildelt tre kontaktpersoner. Den ene så ud som en

Illustration af Francisca Meena Rude

led kælling, én man kunne komme op at diskutere med. Det viste sig, at vi også godt kunne komme op at diskutere, men det var, fordi vi snakkede om alt muligt. Hun gjorde rigtig meget for mig. Hun troede på, at jeg kunne komme videre og ud af det her system, også når jeg ikke selv troede på det.

Hun blev ved med at spørge ind til de ting, jeg gjorde, indtil jeg til sidst selv kunne forklare det - hun spurgte så længe, at jeg til sidst selv fik en ide om, hvorfor jeg gjorde, hvad jeg gjorde. Hun blev ved, selvom jeg blev sur og sagde: "Nu må du altså stoppe". Men hun insisterede på at forstå mig, og det hjalp også mig til at forstå. Jeg kunne mærke, at hun troede på mig, og på, at jeg skulle videre i livet.

Når jeg havde det svært, kunne dem, der kendte mig, skubbe lidt til mig. Det kunne de, fordi jeg var glad for dem, og fordi de kendte mig og behandlede mig ordenligt, og fordi de troede på mig. De vidste, hvornår de skulle skubbe lidt, og hvornår de skulle holde igen.

Mit vendepunkt

Jeg gjorde stadig meget selvskade, mens jeg boede på Tuesten Huse, og der var flere gange, hvor jeg slugte barberblade. Men de kom jo ud igen. Første gang gik der hul på min tarm, men det afskrækkede mig ikke. En måned efter gjorde jeg det igen. Men der kom de ikke ud, og jeg skulle ind og opereres. Da de fiskede dem op, skar de ved et uheld hul i spiserøret, og jeg endte i koma i fire dage.

Da jeg vågnede fra koma, lå jeg i bælte omgivet af læger og psykiatere. Jeg blev forskrækket og tænkte: "hvad fanden sker der?" Og det er stadig svært at forstå i dag, fordi det ikke føltes virkeligt. Det, tror jeg, var mit vendepunkt. Det var første gang, jeg forstod, at det her, det kunne jo virkelig gå galt. Jeg kan ende som en grøntsag, jeg kan også miste livet, og det havde jeg ikke lyst til.

Så jeg satte mig det mål ikke at gøre skade på mig selv i et halvt år, og så gik jeg op på den afdeling, hvor jeg kom meget og sagde: "Jeg har klaret mig i seks måneder uden selvskade nu. Og det er en god dag!" Efter jeg besluttede mig for at have det godt, var jeg aldrig hjemme, jeg var på vej videre.

Min kontaktperson havde besluttet, at når hun kom tilbage fra sommerferien, skulle der gå to måneder, og så skulle vi søge en ny bolig. Men da hun kom tilbage, havde jeg allerede taget kontakt til min myndighedsrådgiver og bedt om at få en bolig tæt på min mor. Og det lykkedes heldigvis at få bolig i det område, hvor jeg kendte mennesker og følte mig tryg. Jeg var nervøs for at flytte, men jeg sov så godt den første nat, at jeg tænkte: "Det her er lykken".

Jeg fik lov til at beholde mine kontaktpersoner fra Tuesten Huse, som blev tilknyttet som bostøtte det første halve år, fordi jeg var så træt af systemet og ikke magtede at fortælle min historie igen til en ny person.

Jeg vil af med mit stempel

I dag bor jeg i hus med min forlovede og mine to hunde. Jeg vil gerne ud af min pension. Siden jeg flyttede ud af Tuesten Huse, har jeg haft frivilligt arbejde. Først i et beboerhus og siden på en skole i 9. klasse, hvor jeg arbejdede i stalden. Nu er jeg lige stoppet på Tingskoven, et dyreinternat, fordi jeg kom til skade med foden. Jeg får ingen medicin længere. Jeg er trappet ud i samråd med min læge. Jeg sover bedre og har fået mere overskud.

Min kæreste og jeg sparer sammen til et nedlagt landbrug for at starte en katte- og hundepension. Jeg elsker dyr, og jeg vil af med det stempel, en førtidspension er. Det er ikke, fordi det ikke kan løbe rundt økonomisk, det er det stempel, jeg vil af med. Det at være på førtidspension er ikke det, jeg har lyst til. Jeg vil vise, hvad jeg kan. Jeg kan arbejde.

Jeg snakker stadig med mine kontaktpersoner fra Tuesten Huse, også selvom de ikke alle arbejder der mere. Vi ses jævnligt uden for systemet i dag til kakao og snak om alt muligt. Jeg er i dag rask, både ifølge mig selv og min læge. Jeg kæmper dog stadig for, at det danske system skal behandle mig sådan.

Jeg er i dag rask, både ifølge mig selv og min læge. Jeg kæmper dog stadig for, at det danske system skal behandle mig sådan.

Kontaktpersonen: Netværket var en stor hjælp

Louise, der var Tinas kontaktperson gennem en årrække, fortæller her om sin oplevelse af Tinas forandring:

Det er vigtigt at forstå, hvad Tina kommer fra, for at forstå, hvor lang vej hun er kommet. De første ni måneder på Tuesten Huse var ekstremt intensive. Da hun flyttede ind, var hun opslugt i en fantasiverden, som hun søgte tilflugt i, og den var ikke ubetinget god. Den krævede ting af hende, der var helt urimelige. Der var blandt andet stemmer, der sagde, at hun skulle skade sig selv, hvis ikke hendes familie skulle komme til skade.

Hun opførte sig helt ekstremt og gik rundt med en solskygge, musik i ørene og et tæppe over skuldrene. Og så var hun meget selvskadende.

I starten brugte vi meget energi på at lave om på det sprog, der blev brugt omkring hende. Vi var ikke kontrollerende, vi kom ikke og kiggede til hende for at kontrollere; det var udelukkende tryghedsbesøg.

Vi brugte en del tid på Tinas netværk, da hun begyndte at få det bedre. Det var hendes mor og hendes gamle veninder, som kom til åbne dialogmøder. Vi arbejdede med at balancere deres forhold, så de ikke kun var i hjælperollen, men så det blev mere ligeværdigt. Tinas netværk gjorde det nemt, fordi de gerne ville samarbejde, og det var rigtig vigtigt for Tina.

Tinas fortid forfølger hende stadig. Hver gang hun møder systemet, bliver fortiden smidt i hovedet på hende igen, og det er helt urimeligt, når hun har lavet dette kæmpe stykke arbejde. Der har været flere tilfælde, hvor Tina for eksempel er gået til lægen med smerter og lægen i stedet har troet, det var noget psykisk.

Tina og jeg ses stadig, og det giver stor energi og arbejdsglæde at følge med i hendes liv.

Socialministeren gav beboerne ordet

Socialborgmester Jesper Christensen ved beboermødet. Foto: Kim Engelbrechtsen

> Det er vigtigt for mig at understrege, at langt de fleste borgere med psykisk sygdom ikke er farlige.

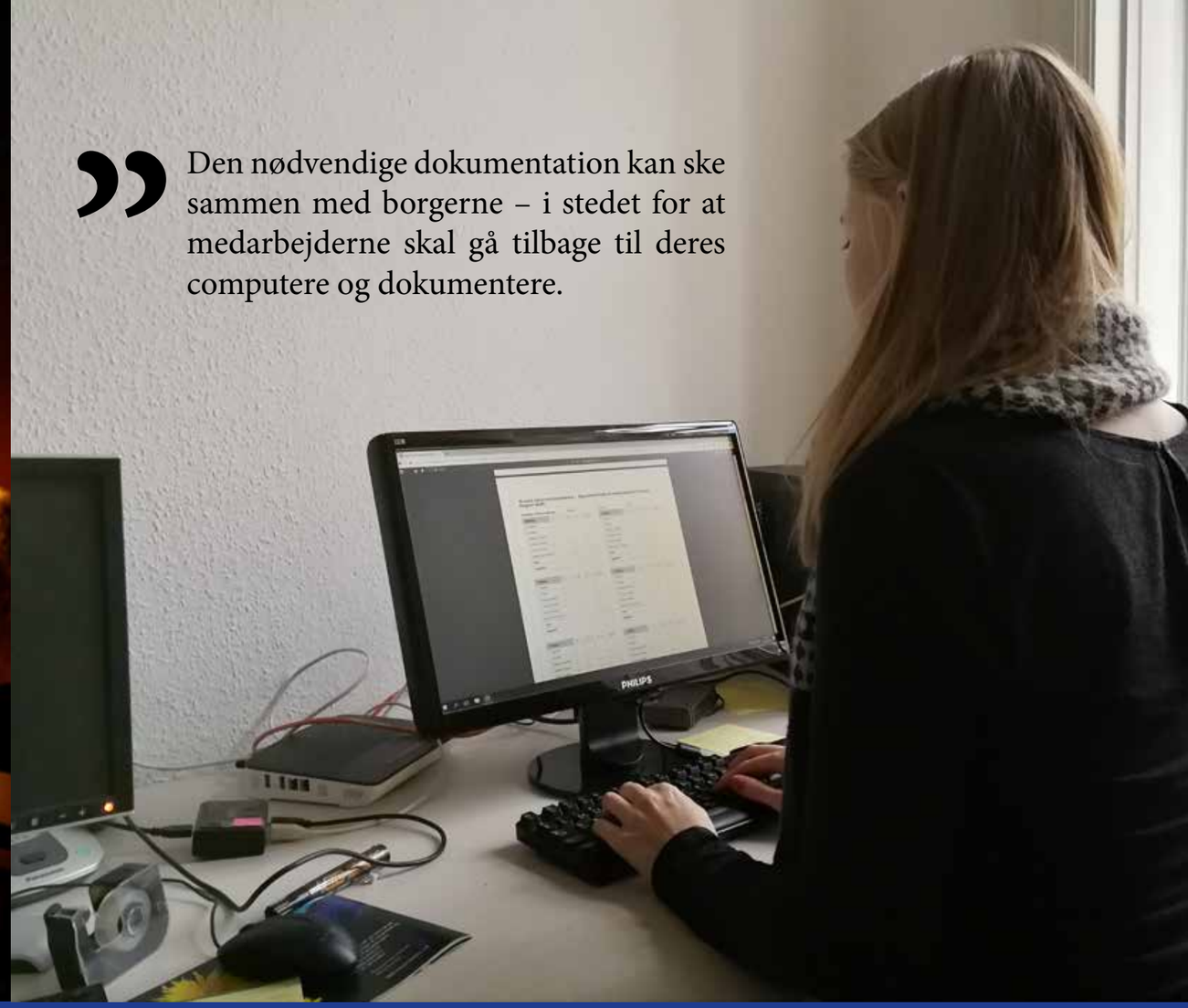

> Den nødvendige dokumentation kan ske sammen med borgerne – i stedet for at medarbejderne skal gå tilbage til deres computere og dokumentere.

Personalet skal bruge mindre tid på dokumentation, de nye sikkerhedsregler begrænser livet på bostederne, og der skal sættes ind overfor hårde stoffer. Det var nogle af de betragtninger, socialborgmesteren i København fik med hjem, da han inviterede beboere fra kommunens bosteder til møde. Da mødet var slut, interviewede Outsideren borgmesteren om de indkomne forslag

Af Kim Engelbrechtsen

Da socialborgmester i København, Jesper Christensen (A), indkaldte beboere fra Københavns bosteder til møde, var interessen enorm. Så stor, at mødet, der havde overskriften "Hvordan lever vi videre?", måtte flyttes fra Rådhuset til et større konferencelokale i det kulturelle center Vartov. Det var kun beboere, der deltog – personalet på bostederne havde ikke adgang. Jesper Christensen var til stede under hele mødet, som havde til hensigt at inddrage beboernes holdninger i fremtidens socialpsykiatri i København.

Deltagerne diskuterede fire åbne spørgsmål i fem grupper: "Hvad er godt nu, hvad fungerer ikke, hvad skal der være mere af fremover, og hvad skal vi undgå?"

I løbet af mødet blev det klart, at beboerne syntes, det er godt med aktiviteter og beboerjobs, og at fællesmadlavning og –spisning er godt for samværet. Desuden at besøgsvenner er en god idé, når man føler sig ensom.

Til spørgsmålet "Hvad fungerer ikke?" blev der svaret: Personalet har for travlt. De skal bruge mere tid på beboerne og mindre tid på dokumentation. De nye sikkerhedsregler begrænser livet på bostederne. Når personalet skal gå to sammen, kan de ikke gå ture med beboerne. Personalarmerne minder beboerne om, at de opleves som farlige. Det er ubehageligt, når personlige samtaler ikke kan foretages uden, at der skal være to medarbejdere til stede, og at der ofte er fokus på konflikter frem for alt det gode, som også sker.

Beboerne ønskede flere aktivitetsmuligheder i hverdagen, og personalets kompetencer, tilstedeværelse og kontinuitet ligger mange på sinde. Mange gav udtryk for, at det ville være godt, hvis det kunne blive mere forudsigeligt, hvornår de forskellige medarbejdere er til stede, og at der burde tilknyttes en læge og en psykolog. Nogle gav udtryk for, at de godt kunne tænke sig en fremtid i egen bolig, men at det var noget, de skulle have hjælp til.

Vil gerne være mere trygge og mindre ensomme

Deltagerne i mødet gav endelig deres bud på, hvad der skal undgås. Her blev et liv i ensomhed nævnt. Der må ikke komme færre muligheder for aktivitet i hverdagen. Utryghed og stoffer blev også nævnt. Beboerne ville gerne slippe for hash og hårde stoffer på bostederne og ønsker, at de, der er farlige, får hjælp et andet sted. Vold og trusler skal undgås. Men man skal undgå, at fokus på sikkerhed kommer til at præge hverdagen. Bostederne skal være sikre, men det skal ske uden, at alarmerne er synlige, og dørene er låste.

Opsamlingen fra stormødet er videreformidlet til deltagerne, socialforvaltningen, centerråd og brugerråd, hvor der sidder brugerrepræsentanter, dialogforum og socialudvalget. Materialet indgik i en konference om socialpsykiatrien den 24. maj, der også blev afholdt på Vartov. Her var der fokus på visionerne for fremtidens socialpsykiatri med udgangspunkt i recovery og rehabilitering.

Efter mødet interviewede Outsideren socialborgmester Jesper Christensen:

Mange beboere synes, bostederne burde være langt mindre og specialiserede. 25 beboere pr. bosted har været nævnt. Er du enig, og er det planen at lave mindre enheder fremover i København?

– Jeg arbejder lige nu for, at vores botilbud får øget fokus på beboernes behov. Derfor har Socialforvaltningen i sine omstillingsplaner for socialpsykiatrien konkret fokus på specialisering af botilbudspladser i forhold til beboernes behov. Det er for eksempel beboere med et stort somatisk plejebehov, misbrug osv. Ligeledes er det en del af omstillingsplanen at lave mindre botilbud, som det eksempelvis er planen på Lindegården.

På hvilken måde indarbejdes beboernes ønsker i den fremtidige psykiatripolitik? Kan du nævne konkrete områder?

– Det er vigtigt for mig at lytte til, hvad beboerne siger. Derfor vil beboernes input, bemærkninger og kommentarer indgå i det videre arbejde med omstillingsplanen. Omstillingsplanen

handler blandt andet om den måde vi arbejder på, tryghed, kapacitet, medarbejdernes kompetencer, der skal være til stede på vores botilbud samt modernisering og specialisering af botilbud. Konkret er Socialforvaltningen eksempelvis ved at tilrettelægge en uddannelse for medarbejdere i socialpsykiatrien. Uddannelsen kommer omkring alle elementerne af recovery og den rehabiliterende tilgang. Den skal understøtte, at deltagerne både får den rette tankegang og den nødvendige viden og kunnen, som blandt blev efterspurgt på stormødet.

Et andet godt forslag som vi kunne arbejde videre med, er forslaget om, at den nødvendige dokumentation kan ske sammen med borgerne – i stedet for at medarbejderne skal gå tilbage til deres computere og dokumentere. Det vil give mere kontakt borgere og medarbejdere imellem. Og det er i mine øjne til gavn for alle parter.

Fokus på beboernes tryghed

Det skal ifølge regeringens lovudkast være frivilligt for såkaldt udadreagerende, om de vil tage imod behandling på en psykiatrisk afdeling. Hvad nu, hvis flertallet hellere vil blive, lave ballade og ryge hash? Kan og vil I så tvinge dem i behandling under henvisning til , at de er til fare for andre?

– Socialforvaltningen har ikke mulighed for at tvinge borgerne i behandling – det er en mulighed i psykiatriloven og dermed i behandlingspsykiatrien.

Hvordan kan vi tjene almenvellet, sådan at det ikke er "bøllerne", der sætter dagsordenen?

– Det er vigtigt for mig at understrege, at langt de fleste borgere med psykisk sygdom ikke er farlige. Det gælder også langt størstedelen af beboerne på vores botilbud. Derfor er det ikke hensigtsmæssigt, at en lille gruppe menneskers svære sygdom og udadreagerende adfærd sætter dagsordenen i socialpsykiatrien, som det har været tilfældet den seneste tid. Det kan hverken de selv, andre beboere eller vores medarbejdere være tjent med. Det var netop en af de klare pointer jeg fik med hjem fra stormødet, at det øgede fokus på risiko, sikkerhed og overfaldsalarmer var medvirkende til at stigmatisere beboerne på vores botilbud. Derfor skal vi i langt højere grad have fokus på beboernes tryghed. Et godt eksempel er det igangværende arbejde med mestringsskemaer på blandt andet det socialpsykiatriske botilbud Rønnebo, som jeg netop har besøgt. Det er et tiltag, som jeg har indtryk af, at vi kan lade os inspirere af mange andre steder i socialpsykiatrien. For ved at arbejde recoveryunderstøttende møder vi borgerne i øjenhøjde, og de ved, hvad der sker omkring dem – det bidrager til deres følelse af tryghed, og gør medarbejderne mere bevidste om både deres egen og borgernes adfærd.

Hvordan kan vi imødekomme "bøllernes" behov, sådan at de kan være noget andet end bøller?

– Det er klart, at vi også har haft behov for at se på en afgrænset målgruppes ophold på vores botilbud. Derfor har det været et specifikt initiativ i Socialforvaltningen at finde pladser, der i langt højere grad kan tilgodese 35 konkrete borgeres særlige behov.

Hvordan vil Københavns Kommune skaffe tilstrækkeligt med ressourcer til at imødekomme nedskæringer, fokusforflytninger (f.eks. sundhedsplatformen) og ydelseskravene i regionen?

– I bund og grund er det ikke Københavns Kommunes opgave at finde de ressourcer, der skal imødekomme nedskæringerne i regionerne. Men kapacitet og udskrivninger fra regionerne er et område, Socialforvaltningen følger tæt, da udviklingen i psykiatrien påvirker den opgave kommunerne skal løse. Bl.a. opleves en stigende efterspørgsel efter botilbud, hvilket bl.a. skyldes et øget fokus fra behandlingspsykiatrien på hurtig udskrivning af færdigbehandlede patienter fra de psykiatriske afdelinger. Mange af disse har særlige problematikker, som betyder, at de vanskeligt kan rummes i kommunens eksisterende botilbud.

Alle kan komme sig – helt eller delvist

Akuttilbuddet har skabt stor tryghed. Nogle siger, at det har reddet deres liv. Det løber kun året ud, men er der planer om at videreføre og evt. udbygge tilbuddet?

– Jeg er enig i, at Akuttilbuddet løfter en vigtig opgave med døgndækket telefonvagt og overnatningspladser. Jeg er overbevist om, at det er med til at give tryghed hos borgerne og i flere tilfælde forebygger, at det går så galt, at man indlægges i behandlingspsykiatrien. Akuttilbuddet er til og med 2017 delt finansieret mellem satspuljemidler og Socialforvaltningens egne midler. Jeg håber, det lykkes at finde en løsning, så vi kan fortsætte den gode indsats.

I vil satse på recovery og rehabilitering fremover. Hvordan sker det helt konkret?

– Alle kan komme sig helt eller delvist af psykisk sygdom. Det er den tilgang, som alle københavnerne skal opleve, uanset om de bor på et botilbud, i egen bolig med støtte eller benytter et af byens aktivitets– og samværstilbud.

Denne tilgang skal være det fælles udgangspunkt i hele socialpsykiatrien. Vi har derfor lavet et udkast til en grundfortælling for socialpsykiatrien om det fælles faglige fundament, som vi i øjeblikket er ved at udarbejde i en inddragende proces med blandt andet borgere, pårørende og medarbejdere.

En fælles grundfortælling for socialpsykiatrien øger ikke kvaliteten alene, men den skal være retningsgivende for den igangværende omstilling af socialpsykiatrien i København. Her er der blandt andet fokus på kompetenceudvikling, tryghed, kapacitet og specialisering og modernisering af utidssvarende fysiske rammer på botilbud.

> Det er ikke hensigtsmæssigt, at en lille gruppe menneskers svære sygdom og udadreagerende adfærd sætter dagsordenen i socialpsykiatrien, som det har været tilfældet den seneste tid.

"Violent Acts", Carl Fletcher

> Alle kan komme sig helt eller delvist af psykisk sygdom. Det er den tilgang, som alle københavnerne skal opleve.

"Anxiety", Paul Elliott, adapted

Julie gik psykisk ned, da hun mistede sin kontaktperson

På Julie Christina Dam Andersens bosted har personalet taget store beslutninger, uden hun mener, at beboerne er blevet inddraget. Det har blandt andet betydet, at hun føler sig utryg og har mistet tilliden til de ansatte

Foto: Privat

Af Julie Christina Dam Andersen

For nyligt besluttede personalet på mit bosted at lave ændringer i team/kontaktperson-ordningen, uden at vi beboere blev inddraget.

Det betyder, at jeg har mistet hele mit team og min trygge kontaktperson, som jeg havde opbygget tillid til, og som jeg havde verdens bedste samarbejde med. Nu er jeg tilknyttet et helt nyt team. Og de har desværre valgt tre personer, jeg slet ikke kan tale med.

Da jeg fik at vide, at jeg havde fået ny kontaktperson, gik jeg psykisk ned, blev selvskadende og indlagt samme aften. Lægen konstaterede, at jeg havde en akut belastningsreaktion og stress på grund af skiftet.

Det har nu stået på i halvanden måned. Jeg har mistet alt i min hverdag, jeg får ikke mine samtaler mere, ingen NADA-akupunktur osv. Det hele er faldet fra hinanden på grund af deres ændringer. Men det værste er, at de fratog mig min kontaktperson, som jeg netop brugte til alle mine samtaler. Det var hende, og kun hende, jeg var tryg ved at tale med.

De har også besluttet, at der skal studerende ind til beboerne, hvor det tidligere kun var et tilbud. Hvis man siger nej, så får man bare ingen støtte, for de studerende erstatter de fastansatte.

Ingen lytter til beboerne

Jeg føler ikke, personalet lytter til mig eller udefrakommende faglige vurderinger. De har for eksempel en psykolograpport på mig, som beskriver, at jeg har brug for faste gennemgående kontaktpersoner, stabile relationer og genkendelighed i min hverdag.

De fik VISO-rådgivning (rådgivning til fagfolk ved behov for supplerende ekspertise) i et år, fordi de ikke kunne finde ud af at hjælpe mig. VISO-rapporten beskrev det samme som psykolograpporten, nemlig at der kommer alt for mange forskellige personaler ind til mig. Der er cirka 25 ansatte, og der kan komme op til syv forskellige ind til mig på én dag, og jeg ser alle de 25 på skift på en uge. Efter min mening er det helt vanvittigt at udsætte en sårbar pige som mig for så mange mennesker.

Jeg har et mål i min handleplan, som hedder, at jeg skal få en tryg og stabil hverdag, men det er helt umuligt, når de skaber kaos og utryghed med alt for mange forskellige mennesker omkring mig.

Det er som om, personalet gør, hvad der fungerer bedst for dem, og ikke hvad der fungerer bedst for beboerne. Hvis man ikke kan leve op til deres krav, så må man undvære.

De burde tilpasse støtten til den enkeltes individuelle behov, men dét sker ikke. Det er os beboere, der skal tilpasse os deres rammer.

Alle fralægger sig ansvar

Når jeg har spurgt kommunen, siger de, at bostedet tilrettelægger støtten ud fra faglige vurderinger fra VISO-rapporten og psykologer, men det er slet ikke det, der sker. Jeg lavede endda en underskriftindsamling, da de besluttede at ændre kontaktpersonordningen, og der var flere beboere, der var utilfredse og kede af det, men vi blev alligevel ikke hørt. Jeg føler, vi er ligegyldige, så længe personalet og ledelsen kan få det, som de vil have det.

Vi bliver aldrig taget med på råd. Det er så grotesk, det er jo hele vores hverdag, der bliver påvirket, når de laver ændringer.

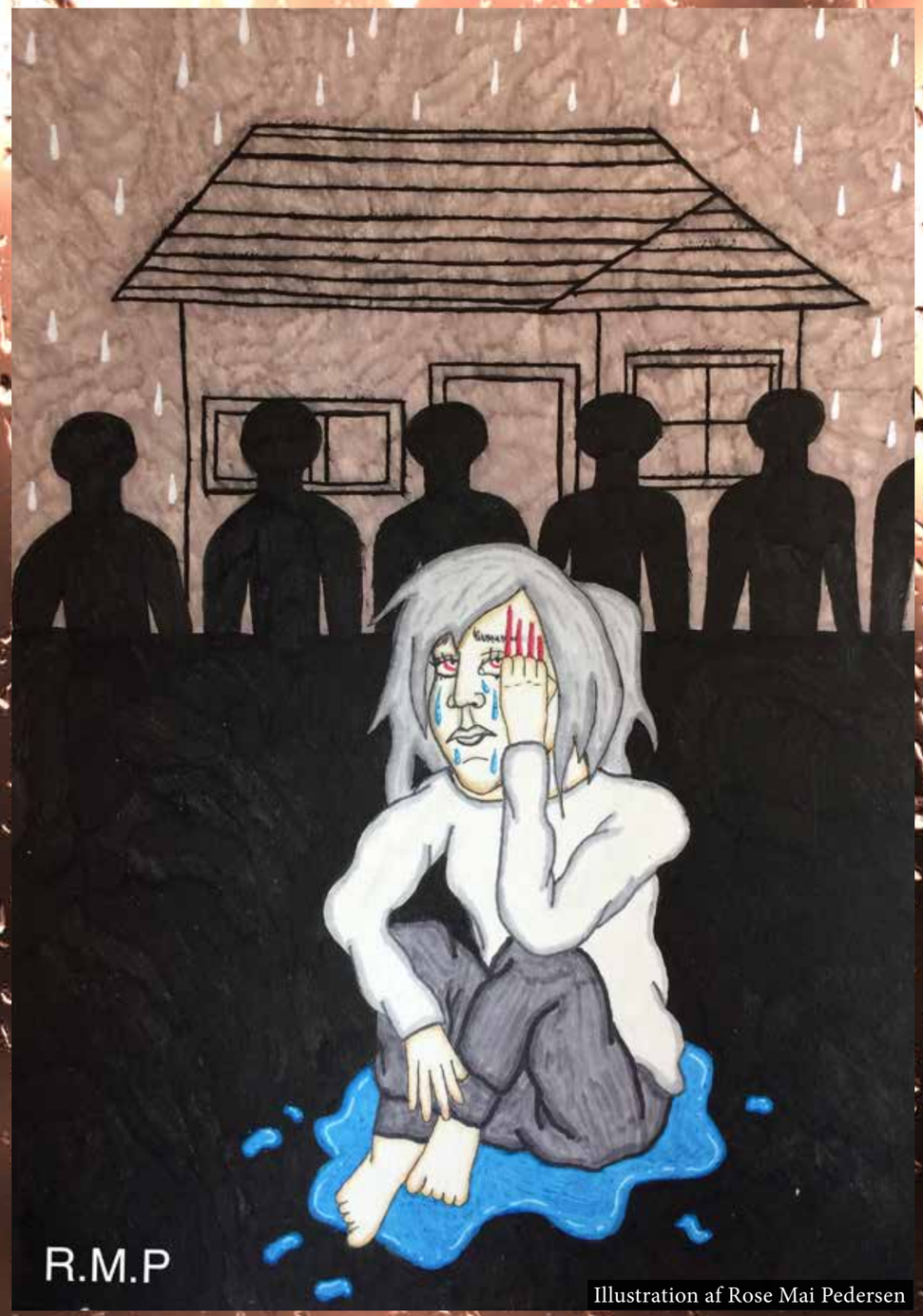

Illustration af Rose Mai Pedersen

Det er på trods af, at Socialtilsyn Syd har et kriterium, som lyder, at borgeren skal have indflydelse på beslutninger vedrørende hverdagen i tilbuddet. Jeg har påpeget, at det har vi ikke, men jeg mærker heller ingen reaktion fra dem.

Mine pårørende har også klaget utallige gange til både bostedet, kommunen og socialtilsynet, men de bliver heller ikke inddraget.

Personalet er nødt til at spørge os beboere, før de gør noget, især os, der vægter meget højt at blive inddraget. De skal jo hjælpe os, så vi får det bedre, men jeg får det kun værre og værre.

De overholder heller ingen af de aftaler, jeg har lavet med dem for eksempel i forhold til mit ugeskema. Og når jeg siger det til personalet, siger de, at jeg skal gå til afdelingslederen, men når jeg gør det, siger hun, jeg skal gå til centerlederen osv. Alle lægger ansvaret fra sig.

Jeg har også oplevet flere gange, at de ændrer mine aftaler uden at inddrage mig. Når jeg så spørger dem, om hvorfor de ikke overholder aftalen, siger de bare "Det er en beslutning, der er taget". Jeg bliver simpelthen så frustreret. Det er dybt respektløst ikke at lytte til os beboere.

Trods diagnosen ser jeg ikke mig selv som en potentiel drabsmand

Vi er ikke alle dybt krimelle, svært psykisk syge og misbrugere, fortæller Lisbeth Fog, der bor på et stort bosted på Nørrebro i København.

Af Lisbeth Fog

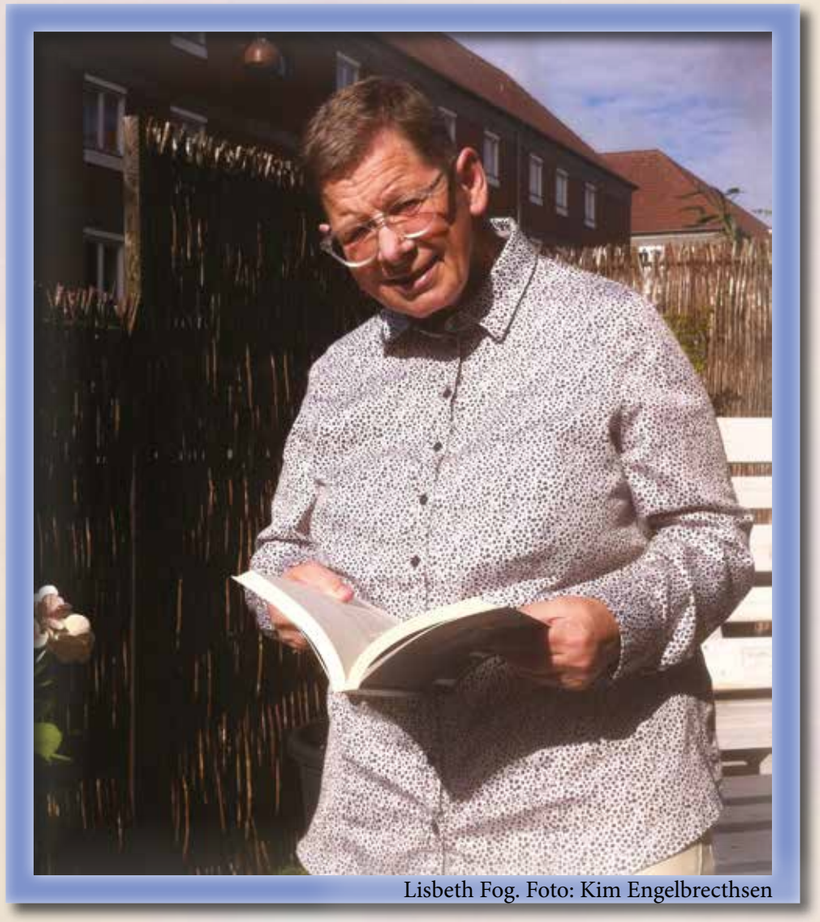

Lisbeth Fog. Foto: Kim Engelbrecthsen

Jeg er så uendelig træt af mediernes stigmatiserende omtale af skizofreni og de socialpsykiatriske botilbud, som har været behandlet senest i tre dokumentarprogrammer i DR1, under titlen "Drab i tjenesten", samt et debatindlæg i avisen d. 23. juni. Jeg er bange for, at lægfolk tror, at botilbud kun rummer dybt kriminelle, svært psykisk syge og misbrugere. Dette er ingenlunde tilfælde, – jeg bor selv på et, og vil derfor beskrive, hvad et tilbud kan indeholde, og om hvordan vi kan komme videre sammen.

Selvfølgelig er det dybt ulykkeligt og meningsløst, at fem pligtopfyldende og engagerede medarbejdere, der passede deres arbejde, skulle lade livet, især når man tænker på, at det formentligt kunne være undgået, hvis de syge gerningsmænds råb om hjælp var blevet hørt i tide.

De hører ikke til på botilbud

Drabsmændene var dobbeltdiagnosticeret, det vil sige at, de både havde en psykiatrisk diagnose og et betydeligt misbrug. De hører slet ikke hjemme i botilbud, fordi de er for syge, da botilbuddet slet ikke er "klædt på" til at rumme dem. De er alt for usunde og farlige for botilbuddets øvrige beboere og personale.

Drabsepisoderne er yderst alvorlige og har dog også været genstand for massiv debat de seneste år, så der nu i socialpsykiatrien er kommet øget fokus på omtalte borgere, og der fra myndighedernes side er gjort forskellige tiltag, for at undgå mere vold. Personalet og medbeboernes sikkerhed er blevet opprioriteret.

Som beboerrådsformand, psykisk syg og cand.jur., finder jeg – set fra mit botilbud, at politikerne har handlet på problemet, så det er tid at slå en streg i sandet, tid til at passe bedre på hinanden, og tiden til sammen at finde vejen fremadrettet, så vi igen kan have tillid til hinanden og leve videre med en skærpet opmærksomhed.

> Når jeg står frem her, er det med bange anelser om folks fordomme.

Dårligt omdømme

Desværre har hele denne historie været dårlig for botilbuddenes omdømme. De er ellers et godt tilbud for mange borgere, der har en betydelig og varig nedsættelse af funktionsevne (fysisk/og eller psykisk) med behov for omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner, samt pleje og omsorg.

Jeg bor selv på Thorupgården, et af Københavns Kommunes botilbud, og det er jeg meget glad for og taknemmelig over. Jeg kom uanet hertil for ni år siden, efter min anden store tarmslyngsoperation, forsaget af for stærk psykofarmaka behandling. Jeg er nu korttarmspatient, og derfor afhængig af kunstig ernæring. Og så har jeg også diagnosen paranoid skizofreni.

Når jeg står frem her, er det med bange anelser om folks fordomme, men jeg gør det, fordi jeg gerne vil bidrage til afstigmatisering af psykiske lidelser og botilbud. Og trods diagnosen, ser jeg ikke mig selv som en potentiel drabsmand. Tværtimod har jeg i min studietid både arbejdet inden for kriminalforsorgen og politiet, hvor jeg har mødt adskillige drabsmænd; meget forskellige mennesker, med meget forskellige historier – også på offersiden.

Vi kan søge trøst

Men nu til Thorupgården, der er en institution beliggende i et almindeligt boligbyggeri på Nørrebro, med plads til i alt 110 voksne beboere.

Som nævnt skal man have behov for hjælp og omsorg ud over det sædvanlige for at blive visiteret til en bolig, der er samfundsøkonomisk kostbar. Hjælpen kan være af praktisk karakter, og vedrøre f.eks. rengøring, tøjvask, indkøb, bad osv. Selv får jeg hjælp til at skifte min stomi. Der er flere kørestolsbrugere, der har behov for mere hjælp, og der er personalet også behjælpelig. Hjælpen kan også være af psykisk karakter, i form af NADA-behandling (øreakupunktur), psykiatersamtaler, cafébesøg – alt sammen fortrinsvis med støtte fra ens kontaktperson.

Afdelingens personale består af erfarne SOSU-assistenter og socialpædagoger. De er mindst tre på vagt af gangen til at dække 34 beboere på hver afdeling. Det lyder måske ikke af meget, men hvis bare et par beboere er dårlige, skal have medicin eller have samtaler, så kunne arbejdsmiljøet og arbejdssikkerheden optimeres med flere varme hænder. Beboernes problematikker er lige så forskellige, som der er mennesker, og personalet skal hele tiden omstille sig i pædagogisk tilgang, hver gang de møder en ny beboer. Det ene øjeblik står de måske overfor en stærkt angst beboer – det næste moment gælder det måske en voldsom udadreagerende nabo. Jeg tænker, at personalet går trætte hjem.

> Misbrug og medicin er en meget uheldig kombination, da man ikke ved, hvad der er sygdom, og hvad der er misbrug.

Misbrug og medicin

Men fælles for mange er et større eller mindre misbrug ved siden af medicinen. Alle er stærkt udfordrede, så personalet må hele tiden være opmærksom på, hvilken tilstand beboeren aktuelt er i og vurdere, om beboeren måske er på vej ud i noget kritisk.

Misbrug og medicin er en meget uheldig kombination, da man ikke ved, hvad der er sygdom, og hvad der er misbrug. Det gør det svært at behandle. Og måske bliver beboeren opfarende og udadreagerende med trusler om vold eller direkte anvendelse af vold. Disse borgere er sjældne på Thorupgården. Lykkeligvis.

Beboernes problemer er de senere år blevet mere massive og komplekse, og det er undertiden vanskeligt at få indlagt en beboer, hvad enten de ønsker det eller ej.

Mindre tid til samtale

Thorupgården har en fabelagtig god ledelse, og jeg tror, at det er derfor personalet bliver ved med at gå på arbejde, og at beboerne bliver set, hørt og forstået. Der er mange møder og megen ressourcekrævende dokumentation. På den ene side er det godt, også for beboerne, fordi alt personalet så ved, hvordan den enkelte har det, og hvilke udfordringer der aktuelt trænger sig på. På den anden side bliver der mindre tid til samtale mellem personale og beboeren. Det er frustrerende for alle parter og dårligt for sikkerheden, trygheden og arbejdsmiljøet.

Beboeren har blandt personalet en fast kontaktperson, som "tovholder" i det daglige. Endvidere er der kontakt til distriktspsykiatrien. Er kemien mellem kontaktpersonen og borgeren ikke god, eller trænger man bare til forandring, kan man altid skifte kontaktperson. Denne arbejder med borgeren på, at få denne til at komme sig (recovery) – dvs. blive rask, eller i hvert fald få optimeret livskvaliteten. Det kan være en meget smuk proces. På min afdeling er flere for nylig flyttet til mere selvstændige boliger, hvilket har været en stor succes.

Beboerne har stor indflydelse på husets daglige drift gennem afdelingsmøder, beboerråd og centerbestyrelse. Har man i øvrigt noget på hjertet, kan man også altid gå til ledelsen. Holdningen er, at botilbuddet er til for beboerne, så de skal imødekommes mest muligt.

Der er ingen "dem" og "os"

Samtidig er der nu igennem socialborgmesteren etableret et samarbejde mellem alle kommunens botilbud, hvor man kan drøfte alle fælles udfordringer og lære af hinandens erfaringer. Også her er borgerne naturligvis inddraget og hørt.

Når jeg mener, at jeg er stolt over at bo på Thorupgården, er det fordi, der er et enestående samarbejde mellem personale og beboer. Vi lever i et ligeværdigt forhold, og det som beboer at blive hørt og set så meget som vi gør, er usædvanligt for en institution. Jeg har boet på mange institutioner og ved derfor, at der mange steder arbejdes mere hierarkisk, og hvor ledelsen er langt fra borgerne. Der er det "dem" og "os".

Mit bosted var et opbevaringssted

Stine har boet på tre bosteder. Ingen af stederne har hun følt sig hjemme. Især har hun haft problemer med personalet, der behandlede beboerne som børn

Af Stine

(Navnet er opdigtet og er redaktionen bekendt)

Illustrationer: Francisca Meena Rude

Hvad definerer et hjem? Er det selve omgivelserne, menneskerne man bor sammen med, tingene man har eller måske noget helt andet? For mig er et hjem først og fremmest et sted, hvor jeg føler mig tryg. Et sted hvor jeg ved, at jeg kan være mig selv, og hvor jeg har 'helle'.

Det er også et sted, hvor jeg selv er med til at sætte dagsorden og har indflydelse på, hvad der skal ske - for eksempel, hvem der er velkomne, og hvem der ikke er. Hvilken farve eller billeder, der skal være på væggene, og hvor sengen skal stå. Det er et sted, hvor mine behov kan tilgodeses, og jeg kan være den, jeg er. Men når et hjem også bliver en arbejdsplads, for nogle ansatte, bliver ordet 'hjem' noget helt andet.

Fra jeg var 16 år, til jeg blev 21 år, har jeg boet på opholdssteder. Det første halve år tilbragte jeg på en psykiatrisk afdeling, et år boede jeg på et opholdssted for unge piger, og de sidste tre år på et bosted for voksne. Lige nu bor jeg på et herberg for kvinder og skal muligvis flytte på et bosted igen, hvilket sætter en masse tanker og følelser igang.

Vi blev umyndiggjort

Noget af det, jeg husker bedst fra min tid på bosteder, er følelsen af umyndiggørelse. De ansatte gjorde et stort nummer ud af at fortælle os, at vi jo var voksne, der skulle lære at stå på egne ben, så vi kunne klare os "i den virkelige verden". Men samtidig skulle vi spørge om lov til en masse ting, og hvad de ansatte sagde, var ikke nødvendigvis det, de gjorde. Anfægtede man dette, blev man afvist med et "sådan er det bare".

> Noget af det, jeg husker bedst fra min tid på bosteder, er følelsen af umyndiggørelse.

På den første institution, hvor jeg boede, havde jeg det stramt lige fra starten, hvilket gennemsyrede det meste af min tid der.

En af de ansatte havde en aften kaldt mig og en anden beboer for "møgunger" efter en mindre konflikt mellem hende og os. Den anden beboer og jeg boede i annekset, og hvis vi skulle have fat i den ansatte, skulle vi enten gå over i hovedbygningen eller ringe. Min medbeboer fik det dårligt, og jeg ville derfor henvende mig til den ansatte, men hoveddøren var låst, og telefonen meldte optaget i lang tid. Det var inden, mobiltelefonen var allemandseje, så jeg måtte rundt og banke på vinduer.

En anden aften havde jeg det selv dårligt, men den vagthavende vidste ikke, hvad hun skulle stille op, så hun ringede til min mor for at få et godt råd. Hvilket selvfølgelig gjorde min mor urolig.

Jeg begyndte at notere episoderne, så jeg kunne videregive konkret information til kommunen, når vi havde møde om et eventuelt nyt bosted. En aften kom jeg i et skænderi med en ansat, og hun råbte til mig, at nu måtte jeg hellere skynde mig over og skrive i min sorte bog.

Forstanderen kom ikke

Nogle af de værste episoder indebar, at en af pigerne fik sit værelse smadret og blev overfaldet af nogle af de øvrige beboer. Der blev også holdt fester i annekset, som holdte mange af os vågne. Men det fik ingen konsekvenser. Jeg havde en fornemmelse af, at man ikke helt vidste, hvad man skulle stille op med den slags adfærd.

Fester og udadreagerende adfærd var især en del af det andet opholdssted, jeg boede på. Der blev indtaget rigelige mængder af alkohol og euforiserende stoffer. Døre og inventar blev af og til også smadret.

En nat gik en af beboerne amok. Han rendte rundt udenfor i bokseshorts og råbte efter folk, som han forestillede sig, var der. Han ødelagde buskadser og råbte, at de forpulede nazisvin skulle skride, ellers ville han slå dem ihjel. Vores forstander blev kontaktet, men han ville ikke tage turen fra Fanø til Askov, når det var så sent. Men vi måtte heller ikke ringe efter politiet. Hvorfor husker jeg ikke. Eftersom der aldrig var overnattende personale på stedet, var vi nogle stykker, der sad sammen hele natten i frygt for, hvad vores medbeboer kunne finde på.

Nogle dage efter havde vores medbeboer fået det bedre og så ikke syner længere. Vi blev alle indkaldt til et møde i fællesstuen, hvor vi skulle sidde og fortælle vores medbeboer, hvordan han havde skræmt os. Han fik ikke lov til at forsvare sig, og han fik besked på aldrig at opføre sig sådan igen.

Vi er ikke børn

En anden gang skulle jeg holde noget fødselsdagshygge med en flok veninder fra min hjemby og havde inviteret en medbeboer med. Men min daværende kontaktperson mente, det ville

> Fester og udadreagerende adfærd var især en del af det andet opholdssted, jeg boede på.

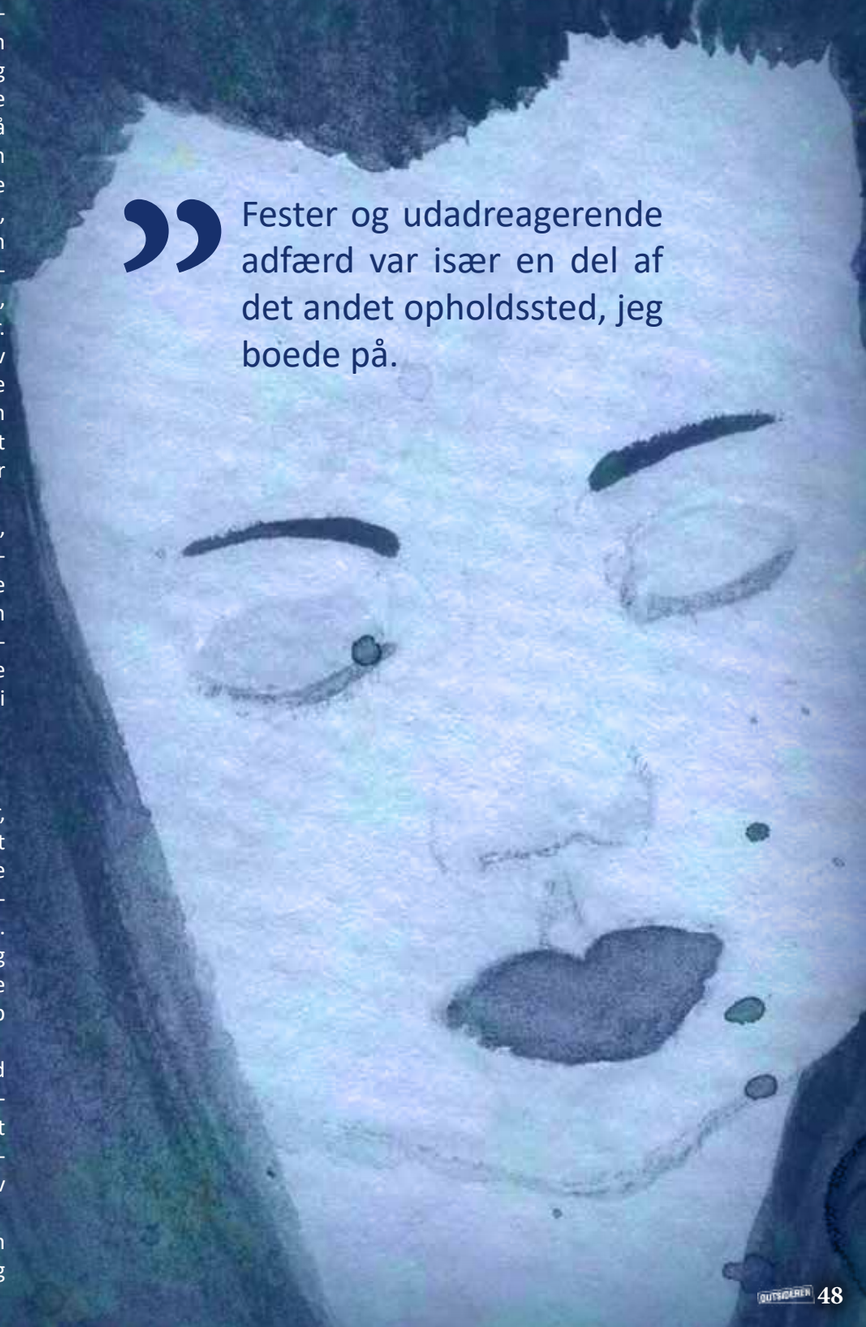

> Jeg har altid manglet, at der var flere ansatte de forskellige steder, der anerkender, at bostederne er beboernes hjem.

gøre de andre jaloux, så han ville ikke have hende med i bilen. Det var den samme kontaktperson, der tidligere havde opført sig upassende og spurgt ind til min seksualitet, og som heller ikke ville køre mig til lægen, så længe jeg diskuterede med ham.

Men det var ikke kun nogle af de ansattes adfærd, der vækkede min bekymring. Alle de år jeg har boet på forskellige institutioner, har jeg kun haft samtaleterapi cirka tyve gange. En enkelt gang havde jeg en psykolog udefra, men af økonomiske årsager kunne samarbejdet ikke fortsætte. Der var ingen fast samtale eller gruppeterapi på stederne, og jeg fik ikke tilbudt noget udefra. Det var først, da jeg flyttede i egen lejlighed, at jeg fik lavet en psykolograpport og fik de diagnoser, jeg har i dag.

Jeg kunne fortælle om mange episoder fra de forskellige steder, især om forstanderen på bosted nummer to, der lavede underslæb, kom fuld på arbejde, tilbød en beboer en gynækologisk undersøgelse i hendes køkken, bad en beboer, der havde taget for meget amfetamin, om at tage at bad og gå i seng. Men det hele fører til den samme pointe: Jeg har altid manglet, at der var flere ansatte de forskellige steder, der anerkender, at bostederne er beboernes hjem. Nok er det deres arbejdsplads, men de kan gå hjem, lukke døren og sige tak for i dag. Vi skal være der hele tiden, vi skal leve i det.

En psykisk sårbar person kan have irrationelle øjeblikke, og personligt kan jeg have så iltert et temperament, at jeg kan have svært ved at se udover min egen vrede. Når det så er sagt, vil jeg meget gerne slå fast med kæmpe store søm, at det ikke betyder, at man skal tale ned til os eller behandle os som om, vi er femårige børn, der skal irettesættes.

> **Man skal tale ned til os eller behandle os som om, vi er femårige børn, der skal irettesættes.**

OUTSIDEREN

– Danmarks største online-magasin af psykiatribrugere

SKRIV FOR OS

Du er velkommen til at skrive artikler til os, hvad enten du kan lægge lidt eller meget arbejde i det. Bor du langt væk fra København, kan du deltage via e-mail eller blogge.

Som skribent er du en del af Outsiderens redaktion med mulighed for at møde op til det ugentlige redaktionsmøde.

Vores arbejdsmiljø er et springbræt for dig, der har en psykisk sygdom og brug for at møde ligesindede, der forstår din situation og behov.

MEDIESKOLE

På vores medieskole kan du også udvikle dine evner inden for skrivning, tegning, videoproduktion og Street Art.

STØT OS

Du kan blive støttemedlem hos Outsideren. Det koster 250 kroner om året, men vi bliver selvfølgelig meget glade, hvis du vil støtte os med mere end det.

Ved at støtte Outsideren er du med til at sikre psykisk sårbare mennesker en stærkere stemme i samfundet.

Du får vores særnumre tilsendt, hver gang vi har et klar. Vi har eksempelvis lavet særnumre om recovery, tvang og dette magasin om bosteder.

Du får også vores nyhedsbrev, der udkommer en gang om måneden, og en invitation til vores særarrangementer som foredrag, koncerter og workshops.

Læs på outsideren.dk, hvordan du kan støtte os. Vores kontaktoplysninger er:

Outsideren
Vesterbrogade 103, 1. sal
1620 Kbh V
redaktion@outsideren.dk
81 11 76 64